Է. ՏԱՐԻ 1879 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ 14 ԱՀԵԿԱՆ 1382 — Հ. Տ. 21 ԱՊՐԻԼ 1890 — Ն. Տ. 3 ՄԱՅԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ. 14 ԲԱՄԱ ԱՆ 1307 — ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԷ-ՊԷ ՕՐԱԳԻՐ Գալատիա, Նորատունկեանի-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ՈՐԴԵԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]	180
[illegible]	90
[illegible]	40
[illegible]	200
[illegible]	100
Օտարոց տարեկան նշանագրի	56
» » վեցամսեայ »	28

Դիմումներ գրելու դրոշակաւոր նամակներ հասցէներ փոփոխութեան վրայ և ստորագրութեան գրելու նամակ կամ գրութիւնի մասնաւորութեան

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 21 ԱՊՐԻԼ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՈՐԲԱՆՈՑ-ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՅ

Մէկ ամիս յառաջ, «Մանկապաշտպանութեան» վրայ գրուած զոյգ մը յօդուածներով, ջատագոված էինք Բերայի կողմն Որբանոց-Արհեստանոց մը բանալու կարեւորութիւնը թէ՛ մարդասիրական և թէ տնտեսագիտական տեսակէտով։ Բերկրութեամբ կը լսենք թէ այս խորհուրդ արդէն իսկ դրծագրման ճամբու մէջ կը գտնուի։ Լսեանն ազնուաշուք եղբարք Յովհաննէս էֆէնտի և Մկրտիչ էֆէնտի հինգ հազար ոսկւոյ չափ գումար մը յատկացուցած են ի Բերա յարմարագոյն ազգային գետնի մը վրայ Որբանոց-Արհեստանոց մը շինելու, և գործի պիտի ձեռնարկեն յաւարտ նախնական ձեւակերպութեանց, որք նպաստաւոր ընթացքի մէջ կ'երեւին։

Այսպիսի Որբանոց մը Եսի-Գուլէ չինելու խորհուրդ կար։ Վեր. Արիկ էֆէնտի Ունճեանի և իւր եղբօր ազնուաշուք Մաթեոս էֆէնտիի բարերարութեամբ Որբանոցն իրրեւ առանձին հաստատութիւն կառուցանելու խօսք կար։ Թէեւ Ունճեան հարազատք չեն դադրիր նպաստելէ Ազգ. Հիւանդանոցի վերաչինութեան, բայց այժմ նախամեծար կը դատուի Որբանոցը բոլորովին զատել Հիւանդանոցէն և Բերա փոխադրել։ Արդէն, Որբանոցն՝ իրրև դպրոց կամ իրրեւ արհեստանոց՝ բնաւ կապ չի կրնար ունենալ Հիւանդանոցի կամ Պիմարանոցի հետ։ Արուեստական տեսակէտով այնպիսի կապ մը չկայ։ որբերը բժիշկներու և վիրաբոյժներու հետ գործ չունին։ Ֆիզիքական, իմացական և կրթական տեսակէտներով ալ ամէն առտնաւ ունինք Ազգին որբերն ազատելու այնպիսի միջավայրի մը ու. շրջունակ իրենց աչաց առջեւ կրնան ունենալ յիմարներ և անառակներ երկու սեռէ, և ուր կը պարտաւորին շնչել մեծ հիւանդանոցի մը ուռելի կամ նուազ վատառողջ մթնոլորտն։ Առաջադէմ ազգեր որբանոցները բոլորովին կը զանազանեն հիւանդանոցներէն։ Մեր Ազգ. Հիւանդանոցին պատմութիւնն եւս նոյն եզրակացութեան կը բերէ զմեզ։ Եսի-Գուլէի Հիւանդանոցին առաջին շրջաններուն մէջ, և անկէ առջի Հիւանդանոցներուն մէջ՝ ի Նարլը Գափու և ի Բերա, ճշմարտապէս որբ և փոքրիկ տղայք չափաւոր թուով մը կ'ընդունուին եղեր յոկ ի պատսպարութիւն, և անգործ և անուս չմնալու համար վարժապետ մը գտնուած կը կարգացնէ եղեր։ Հոգաբարձուներն առաջին առթիւ գտնուած գործի մը կը դնեն կամ բարերարի մը որդեգիր կուտան եղեր, տեղ բանալու համար նորերու։ Այս տղայոց թիւ 25-50ը չանցնիր եղեր։ Եւ քէն Ազգ. Հիւանդանոցի այս ճիւղ անօրինակ ծաւալ մը ստացեր է ինչ ինչ արտաքին պարագայից բերմամբ։ Ակիւտարի համբաւաւոր սակաւօրեայ ձեմարանն օրհասական վիճակի մէջ գտնուելով, խնայութեան համար Եսի Գուլէի Հիւանդանոցը փոխադրուեր է իւր բոլոր դոյքերով և իրեն յատկացեալ հասոյթներով, որք են Պատրիարքարանի անցագրատան և նշանաւորի հասոյթք, և յանժամ Հիւանդանոցի Որբանոցն ու ձեմարանը միացուելով, գիշերօթիկ մեծ վարժարան մը կազմուեր է, որուն ձեմարան անունը արուեր է տարիներով։ Հիւանդանոցի մատակարարութիւնն չէ կրցեր տոկալ այս նոր բեռին, և 60 ական թուականներու սահմանադրական յառաջդիմասէր ազգայինք դիտողութիւն ըրեր են թէ հիւանդաց, յիմարաց, ծերոց և անկելոց պատսպարման ուրբժշկութեան յատկացեալ դրամը վարժարան մը պահելու ծախսել յիմարութիւն է։ զի Ազգը կարող է ուրիշ չենքի մէջ վարժարան մը բանալ, բայց ուրիշ չենքի մէջ հիւանդանոց, յիմարանոց և անկելանոց չի կրնար բանալ։ Ասոր վրայ Եսի Գուլէի ձեմարանն եւս իւր Ակիւտարի նախատիպարին վախճանն ունեցեր է։ Մերթ փայլեր մերթ խափաներ է, բայց Որբանոց անուան ներքեւ, մինչեւ որ՝ քանի մը տարի յառաջ՝ որոշուեցաւ այս որբանոցն արհեստանոցի վերածել, առ այն յատկացնելով Սոֆիյոյ բարեյաջող մատակարարութիւնէն յաւելեալ գոյից եկամուտն, որ այժմ գրէթէ հազար ոսկւոյ կը հասնի տարեկան։

Եթէ որբանոց մը իւր հաստատութեամբ և կազմութեամբ արդէն ո՛և է կապ չունի հիւանդանոցի հետ, յայտնի է թէ իրրեւ արհեստանոց իւր ստանալիք մասնագիտական հանգամանքովն ալ բնաւ կապ չի կրնար ունենալ հիւանդանոցին հետ։ Փոքրիկ որբ եւ անպաշտպան տղայքը ժամանակ մը պատսպարելու համար հիւանդանոցի մէջ տեղ մը ունենալ անհրաժեշտ է, և այս միջոցիս ընթերցանութիւն, գիր և չորս գործոցութիւն պէտք է սովրեցնել անոնց։ Բայց ամէն տեսակէտով օգտակար է որ բուն Որբանոցն, իւր Արհեստանոցով, բոլորովին ինքնուրոյն հաստատութիւն մը լինի, և լաւ է որ ինչպէս հաստատութիւնը, մատակարարութիւնն եւս զատ և ինքնուրոյն գտնուի։ Հիւանդանոցի, Պիմարանոցի և Անկելանոցի հոգատարութիւնն արդէն մեծ բեռ մ'է Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեանց վրայ, և Ազգը գիւրաւ չպիտի գտնէ արդի Հոգաբարձուներուն չափ անձնուէր և բարեսէր մարդիկ, որք այն մեծ բեռը տարիներով տանելու յօժարին։ Հոգաբարձութեան բեռը թեթեւցնել անհրաժեշտ դատած է ո՛չ միայն ի հարկին նոր Հոգաբարձուներ գտնելու համար, այլ և Ազգին բարեգործական մեծագոյն Հաստատութեան ամէն ճիւղերուն վրայ աւելի կատարեալ հսկողութիւն ի գործ դնելու համար։ Հոգաբարձութիւն մը երբ կը հարկադրի իրարմէ բոլորովին տարբեր չատ մը հաստատութիւններ միանգամայն հոգալ, անշուշտ հաւասար ուշադրութեամբ չի կրնար նայիլ ամենուն, հսկողութիւնն ինչ ինչ կէտերու վրայ կը տկարանայ, յորմէ զեղծմունք կրնան յառաջ գալ, ինչպէս ո՛չ սակաւ պատահած է Հիւանդանոցի անցեալն մէջ։ Աւելորդ է յիշեցնել թէ վերաչինեալ Հիւանդանոցին մատակարարութիւնը նոր և լաւագոյն հիմերու վրայ դնել անհրաժեշտ պիտի լինի, ժամանակիս գիտական և քաղաքակրթական պահանջմանց համաձայն լաւագոյնս խնամելու համար հիւանդարանի, յիմարանոցի և այլ ճիւղերուն բազմազան պէտքերն։ Այս կերպիւ Հոգաբարձութեան բեռն աւելցուցած ժամանակ, ուրիշ կողմէ մը նուազեցնելն հարկ անհրաժեշտ կը դառնայ, և Որբանոց-Արհեստանոցն ի Բերա փոխադրել ամէն կերպիւ օգտակար և գործնական գաղափար մ'է կը հանդիսանայ։

Այսպիսի գաղափար մը գործադրելէն Ազգը կրնար հրաժարիլ՝ ժամանակ միայն երբ միջոց չունենար ի գլուխ հանել զայն։ Լսեանն եղբարց բարեդէպ առատաձեռնութիւնը վճռական ժամուն կուգայ Ազգն ազատել այս հոգէ։ Պատ. Հոգաբարձութիւնն ամեն գովեստէ դեր ի վեր աշխատասիրութեամբ և անձնուիրութեամբ յառաջ կը տանի Հիւանդանոցին վերաշինութիւնն, յորում տակաւին մեծապէս կը կարօտի ազգային աջակցութեան, և Լսեանն եղբարք այս վերաշինութեան անուղղակէս կը նպաստեն՝ ստանձնելով այլուր վերաշինել Որբանոցն, որ ցարդ Հիւանդանոցին մէկ մասը կը կազմէր։ Բերայի Որբանոց-Արհեստանոցը պատչաճ ընդարձակութեամբ երկք յարկերէ պիտի բաղկանայ։ առաջին յարկն արհեստանոցի աշխատութեանց յատկացեալ, երկրորդն ուսումնարան, և երրորդը ննջարան։ Այս հաստատութեան հասոյթք Ազգին կողմէ պիտի ապահովին։ Թէ՛ Որբանոցն և թէ Արհեստանոցն իրենց յատկացեալ եկամուտներն ունին, որք բնականապէս պիտի փոխանցին այս նոր հաստատութեան։ Անուղղակէս ալ ուրիշ մեծամեծ օգուտներ կը ներկայացնէ Լսեան Եղբարց ծրագիրը։ բայց առ այժմ այսչափ ծանօթութիւն մը բաւ կրնանք համարիլ, մաղթելով որ ի մեծոյ բարեբախտութիւն ունենանք նոյն ծրագրոյ գործադրման աւետիսն եւս հաղորդել Ազգին։

Քանի որ Լսեան եղբարց բարեբարութեան վրայ խօսեցանք, կրնանք յիշել թէ Կեսարիոյ Ս. Կարապետի Վանքին մէջ իրենց առատաձեռնութեամբ բացուած ժառանգաւորաց Վարժարանին նկատմամբ գոհացուցիչ լուրեր կ'առնուին։ Քան ձրիավարժ ուսանողք, որք Լսեան Տնարց հանգուցեալ հօր անուամբ «Դէորգեան Մանուկք» կը կոչուին, յաջողապէս յառաջ կը տանին իրենց ուսումներ, և վարժարանին բարեկարգ ընթացքը տեսնելով Կեսարացի ուխտ բարեկեցիկ ընտանիքներ ալ իրենց տղայքը նոյն վարժարանը դրկած են թոշակաւ։ Կը յիշուի թէ այս ժառանգաւորաց Վարժարանին հինգ տարուան ծախքն առտնձնած են Լսեանք՝ պարմանադրութեամբ ընդ Գաւառային Վարչութեանց Կեսարիոյ, զոր Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը փաւերացուցած է։ Դէորգեան Մանուկք, իրենց հնդամեայ ընթացքն աւարտելով, պիտի ընտրեն կուսակրօն եկեղեցականութեան, քահանայութեան և վարժապետութեան ասպարէզներէն մին, իրենց բարեյաջողութեան համաձայն Ազգին օգտակար լինելու համար, թէեւ այս տեսակ կոչում չունեցողներուն վրայ բռնադատութիւն ի գործ դնելու դիտաւորութիւն ալ չունի Վարժարանին անօրինութիւն։ Ամենք կ. Պոլսոյ ազգային վարժարանաց մէջ եւրոպացի վարժապետներու գործածումը չափազանցութիւն կը համարին, բայց ժամանակաց նշան մ'է որ Ազգիս հնագոյն և կարեւորագոյն վանքերէն միոյն մէջ բացուած այս ժառանգաւորաց Վարժարանին ուսուցիչներէն մին ֆրանսացի է։ Իրենց հայրենի գաւառին վերածնութեան այս կերպիւ մեծ զարկ մը տալով և նմանօրինակ հաստատութեանց համար դեղեցիկ օրինակ մ'ընծայելով, Լսեան Տնարք գնահատելի ծառայութիւն կը մատուցանեն ազգային կրթութեան։ Միակ փափաքելի բանն այն էր որ Սեբաստացի, Տարօնցի, Կարնեցի, Վասպուրականցի և այլ գաւառացի հարուստ ազգայիններ եւս իրենց գաւառաց մեծամեծ Վանքերուն մէջ այդպիսի Վարժարաններ բանալ տալու հոգածութիւն ունենային։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱԼԿԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Սոֆիայէ կը ծանուցուի թէ Կ. Պոլսոյ պուլկարական դեսպանատարին յանձնեց ուղեւորութեան առթիւ հելլենական և պուլկարական լրագիրք պակքանեան դաշնակցութեան մը խօսքը կ'ընեն։ Մեր թուրք պաշտօնակիցք այս խնդրոյ վրայ իրենց կարծիքն յայտնած են արդէն։ Սոֆիայի կառավարական Սէ-դ-- լրագիրը գոհութեամբ կը տեսնէ որ հելլէն մամուլը կը պաշտպանէ պուլկար լրագրութեան անցեալ տարի բացատրած մէկ գաղափարն։ «Այլ եւս չվարանինք։ Համաձայնինք և ուղիղորդ Տէրութիւն մը կազմենք Թուրքիոյ ներքեւ։ Այս կերպիւ կրնանք գուրս հանել այն տգնապէն որ կ'անցնին Պալքանեան Պետութիւնք։ Մեծ Տէրութիւններէն բան չենք կրնար ոպասել, քանի որ անոնց քաղաքականութիւնը շահու վրայ հիմնեալ է միայն»։

ԻՏԱԼԻԱ

Վատիկանի դայրոյթը չափ չի ճանչնար։ Երեսփ. Ժողովէն ետքն, ահա Մերակոյան ալ կը վաւերացնէ Պ. Բրիսփիի ծրագիրն, որով Իտալիոյ բարեպաշտական ու մարդասիրական հաստատութեանց մատակարարութիւնն, որ ցայսմաւր պապական կղերին ձեռքի իշխանութեան ներքեւ կը գտնուէր, քաղաքային իշխանութեանց հսկողութեան կ'ենթարկէ։ Պապը բողոքեց թէ այս հաստատութեանց եղած կը տակներ յանուն կրօնի և յանուն կղերին էին, և քաղաքային իշխանութիւնը իրաւունք չունին միջամտելու։ Պ. Բրիսիի պատասխանեց թէ չատ մը բարենպաստակ հաստատութիւններ ներկային մէջ իրենց նշանակութիւնը կորսուած են և ժամանակին պիտոյից համեմատ անոնց նոր ուղղութիւն մը տալու պէտք կայ, և թէ պապական կղերն անձնուկ մտքով մը իւր ազդեցութեան ի նպաստ կը դարձնէ եկամուտներ, որք սոսկ մարդասիրական նպատակաւ կատարուած են։ Երեսփ. Ժողովէն ետքը Մերակոյանն հաւանութիւնը կը ցուցնէ թէ Իտալիոյ մէջ չափաւոր և խոհուն մտան ժողովրդեան իրաւունք կուտայ նախաբարապետին ընդդէմ Վատիկանի։

ՊԻԶՄԱՐՔ, ԴՈՒԲՈՒ ԼԱՒԵՆՊՈՒՐԳԻ

Գերմանիոյ Զգ---ուն Տ-ուեցոյին նոր ապագրութեան մէջ Պիզմարք իշխան դրուած է ի չարս Գերմանիոյ ուխտ Մարեշալներուն և «Լաւենպուրգի Դուքս» տիտղոսը կցուած է նախկին Վարչապետին անուան, յորմէ կ'երեւի թէ կայսրը կը պնդէ իւր օրոշման վրայ, թէեւ Պիզմարք ինք ցայս փայր բնաւ չդործածեց իւր դիւանական տիտղոս։

ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Իրարու դիմուորական դիրքերը մնալն քննելու և ընդօրինակելու համար զինուորական մեծ Տէրութիւնք լրտեսներ կը գործածեն, և լրտեսներու դէմ զիրենք պաշտպանելու համար խստագոյն օրէնքներ կը դնեն։ Ռպատեայ ոստիկանութիւնը ճարտարութեան մասին կը մրցի լրտեսներուն դէմ, և յաղթութիւնը դարձեալ լրը աեսներուն կը մնայ։ որովհետեւ սակաւաթիւ լրտեսներ կը պատժուին, մինչ ամէն Տէրութիւն լրտեսներու կանոնաւոր բանակ մը կը գործածէ, ամէն կարգէ, ամէն վիճակէ և ամէն սեռէ անհատից մէջէն ընտրելով զանս։

Փիէռ Քոնթէն անուն յիւսարիա ծնած Իտալացին, որ Աւստրիոյ և յետոյ Իտալիոյ բանակաց մէջ ծառայած է, փետրվ. վերջը Նիսի պանդոկի մը մէջ ֆրանսական ոստիկանութեան ձեռքն ինկած էր իրրև լրտես, և անցեալ շաբաթուն տեղւոյն պատժական դատարանին առջեւ դատուելով, ութ ժամու ունկնդրութենէ մը ետքը, դատապարտեցաւ։ 1886ի հակայրատեսական օրէնքին մէջ նշանակեալ յանցանքը գործելուն համար։ Դատարանը, ինուորական իշխանութեան հետ համաձայնութեամբ, գունդակ լանց այս դատ։ Ապացուցուեցաւ թէ Քոնթէն քանի տարիէ հետ իրեն բան գործրած էր հարաւային Ֆրանսայի ամուր քաղաքներուն (Թուլոն, Մարսիլիա) յատակագիծերը շինել, որովհետեւ քաջ ճարտարապետ է, և ալբեան ամրութեանց յատակագծերը շինելու համար սովորութիւն ունէր մէկ երկու կիներու հետ երթալ այն կողմեր, իբրեւ զարդ ուզելու կամ զբօսասէր սին։ Այս կերպիւ կանոնաւորապէս գիտած էր Ֆրանսայի ալբեան զօրաց ուազմափորձերն, և բազմաթիւ տեղեկագրեր գրիչած էր Հռոմայ պատերազմական նախարարութեան, ինչպէս իւր քով Մեսկայ ձեռագրերէն և յատակաձեւերէն կ'երեւի։ Հնդամեայ բանի այսատութեան, հինգ հազար ֆրանքի տուգանաց և դատական ծախսաց դատապարտեցաւ Քոնթէն, այսինքն օրինական ծանրագոյն պատիժն։ Ա՛չ մէկ ֆրանսացի փաստաբան յանձն առած էր իւր պաշտպանութիւն, և դատարանն հարկադրեցաւ ի պաշտօնէ փաստաբան մը կարգել, թէեւ Քոնթէն, ուսեալ և խելացի մարդ, պէտք չունեցաւ պաշտպանի։

ՄԱՅԻՍ 1

«Ատ ի Փարիզ ո՛չ ոք կը կարծէ թէ Մայիս 1ի ցոյցը ծանր չփոթութիւն յառաջ պիտի բերէ, բայց և այնպէս գործերը դադրեցան և ընդհանուր անհանգստութիւն մը կը տիրէ։ կարծես թէ փոթորիկ մը մօտալուտ լինէր։ Պատկերահանդէսն օր մը ետքը պիտի բացուի, Ակադեմիան ալ կը խորհի իւր կատարելիք ընտրութիւնը 24 ժամ յետաձգել, որպէս զի Փէռս եպիսկոպոս եկեղեցական հագուստով գալուն համար ամբոխին կողմէ չանարգուի։ Հարաւանոց հանդէսներ և հացկերոյթներ նմանապէս յետաձգեցան, և թատրոնին հետեւելիք գործին վրայ նոյն օր խանութք և վաճառատուներ գոց պիտի մնան բառ մեծի մասին։ Հետեւակ զօրքեր նոյն օր պատրաստ պիտի մնան իրենց զօրանոցներու մէջ, թնդանօթաձիգ և ձիաւոր զօրք պիտի գրաւին փողոցներու վրայ, և ոստիկանութիւնն ալ իւր զգուշութիւնները կը բազմապատկէ։ Հանրային չէնքեր զօրանոցներու կը փոխարկուին, և պահականոցք՝ ամրոցներու։

«Կը զգացուի թէ ստահակ դասը կուզէ իւր ոյժը փորձել, և եթէ ինք ուժեղ գտնուի և իշխանութիւնք տրկարութիւն ցուցնեն՝ հարուած մը պիտի տայ։ Վեհերտ մարդիկ կը պատրաստեն Վիլհելմ Բ.ի քաղաքականութիւնն՝ ընկերվարութիւնը պաշտօնապէս ճանչնալով քաջալերելուն համար։ Ամէն անոնք որ կը կարծեն վտանգը չտեսնելով վտանգէն զերծ մնալ՝ կը հակառակին Վիլհելմ Կայսեր ընթացքին։ Բայց ուրիշ շատեր ալ կ'ակնկալեն որ իւր նախաձեռնութիւն պիտի արդիւնաւորի և վտանգին առաջքը պիտի առնու։ Բայց տարի, ընկերվարական զօրութեանց համախմբումը տեսնելով, կրնան համախմբիլ ամէն անոնք որ կորուսանելու

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱԴՈՆ ՁՈՒԻՔՈՎ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

—Պարոնը չի՞ պառկիր։

—Դեռ ոչ։

—Պարոն ինձ պէտք չունի՞։

—Ո՛չ։

—Ուրեմն երթամ պառկիմ։

Պակաթէլ անկողին մտաւ։ Սակայն Ռընոտիէռի տարօրինակ ընթացքը կերպ կերպ խորհրդածութիւններ ազդած էր իրեն։ Միտքը կը յոգնեցնէր։

—Այս մարդն ի՞նչ ըսել կ'ուզէ։

Չի քնացաւ։

Գիշերն երկու անգամ եւս անկողնէն և հազարուսմէկ զգուշութիւններով գնաց ականջ դնել բժշկին դրասենեկին դրան։ Կ'ուզէր գիտնալ թէ Ռընոտիէռ հո՞ն էր միշտ։ Լսեց որ գժուարաւ չունչ կ'առնուր։

—Զարմանալի՛, շա՛տ զարմանալի բան, մրմնջեց։ Այս ալ չիկայ։

Երբ արշալոյսը ծագեցաւ, Ռընոտիէռ ոտքի վրայ էր, միշտ երազելով։

Պակաթէլ գրասենեակը շտկելու պատրուակաւ ներս մտած և հագածու երեւոյթով մը հարցուցած ըլլալով Ռընոտիէռին թէ հիւանդ չէ՞ր, պատասխան չընտացաւ։

—Անպատճառ բան մը կը գառնայ այստեղ, մտածեց լրտեսը։

Ժամ իններն մօտ իրեն յանձնուած նամակներուն մէջ, Ռընոտիէռ հետեւեալ տումակը գտաւ։

«Մի՛ մտանաք ձեզ ըսածս։ Ժամերը կը «հաշուեմ։ Զպիտի ներեմ Ամենայնի պատերազմ եմ։»

Ստորագրուած չէր, սակայն ստորագրութեան պէտք կա՞ր գուշակելու համար թէ այդ նամակ ուստի՞ց կուգար։

Բժիշկը կատաղաբար ճմրթեցաւ զայն։

—Լմեցա՛ւ։ ։ ։ լմեցա՛ւ։ ։ ։

Այդ օրը գուրս չելաւ։ հիւանդի այցելութիւն չուներ։ Իր գրասենեկին մէջ մնաց։ Աչքերը կը վառէին։ Այտերը կարմրցած էին։ Տենդային շարժումներով ձեռքերը կը դողային։ Եւ յանախ, Լա Հէյնին նման, շրթներէն անկապակից խօսքեր կը թռէին ակամայ։

Վայրկեան մը, երբ աւելի հանդարտ էր, իր կացութիւնն ըմբռնեց։

—Արդեօք պիտի խենդենա՞մ։

Միջօրէին յետոյ, պարտէզ իջաւ՝ հանկառակ արեգական տաքութեան, եւ մեծաքայլ շրջեցաւ մարդագետիններուն շուրջը։

Երբ այսպէս յոգնեցաւ, ուզեց տուն դառնալ։

Այդ վայրկենին, աչքը դէպի վանդակը դառնալով, նշմարեց այն ուղին որ իր տունէն դէպ ի գիւղ կը տանէր։

Սարսուռ մը ունեցաւ եւ աւելի ուշադրութեամբ դիտեց։

Սպիտակ ճանբուն վրայ սեւ տուէր մը կ'երեւէր։

Քահանայ մըն էր, եւ այդ քահանայն Նոէլն էր։

Շատ անգամ, Սէրմանի երէցը մերձակայ գիւղ մը երթալու առթիւ, Ռընոտիէռի պարտիզին առջեւէն կ'անցնէր։

Տօքթորն ուրիշ անգամներ տեսած էր զնա, բայց չէր յուզուած։ Սակայն այդ օրն, աչօք անոր հետեւեցաւ տարօրինակ ուշադրութեամբ մը։

Սիրտն ուժգին կը բաբախէր։

Քահանայն գանդաղաքայլ կը յառաջանար ճանբուն վրայ։ Եւ, վերջին աւուրց յոգնութեանցը պատճառաւ, որք այնքա՛ն ցնցած էին զինքը, ատեն ատեն կանգ կ'առնուր։

Ռընոտիէռի տանը կը մտանեար։

Եւ բժիշկը, միւնոյն տեղը կանգուն, զայն կը դիտէր միշտ։

Երէցը վերջին անգամ մըն ալ կանգ առաւ վանդակորմին առջեւ։

Զանգակը զարկաւ։

—Իմ տունս կուգայ, մրմնջեց Ռընոտիէռ։

Երէցն ու բժիշկը շատ քիչ անգամ խօսած էին իրարու հետ, հիւանդներու սենարին մօտ միայն։

Երէցն ի՞նչ կ'ուզէր իրմէ։ Ռընոտիէռ Վիլլատոններու բժիշկը չէր։ Ուրեմն Նոէլ զինքն իրր բժիշկ տեսնելու չէր գար։

Պակաթէլ զանգակին ձայնն առնելով, եկաւ դուռը բանալ։

Ռընոտիէռ տանը եռեւէն դառնալով, առանց տեսնուելու իր գրասենեակը մտած էր։

Այնտեղ ընդունեց Նոէլն, ինչպէս առջի օրը անոր մայրն ընդունած էր։

Նոէլ խորապէս յուզուած կ'երեւէր Ռընոտիէռի հանդէպ գտնուելով։ Ոտքի վրայ կեցած էր, գլուխը կախ, երկու ձեռքերը թիկնաթոռին կրնակին դրած, մինչ բժիշկը կը ջանար քիչ մը ոյժ տալ իւր ձայնին, թիկնաթոռը ցոյց տալով։

—Նստեցէք նստի, պարոն երէց, եւ ձեր այցելութեան շարժառիթն յայտնել ինձ։

—Իմ այցելութեանս շարժառիթը, պարոն, ամենածանր պատճառ մըն է։ Եւ քահանայ մը աւելի մեծ եւ աւելի սուրբ յուզում մը չի կրնար կրել քան ինչ որ կը զգամ ես այժմ։

—Խօսեցէ՛ք, պարոն երէց։

—Երէկ, իմ... ապահովս այցելութիւնն ընդունեցիք։

—Ձեր մօրն ըսել կ'ուզէք, պարոն երէց։

—Այո՛, մայրս։ Ի՞նչ որ ըսաւ ձեզ, գիտեմ, նոյն իսկ այն գաղտնիքը զոր իմացած է, նոյն իսկ այն սպառնալիքը զոր ըրած է ձեզ։

—Աւելի լաւ։ Ուրեմն, յատակ կացութեան մը մէջ կը գտնուինք։ սակայն ներեցէ՛ք ինձ որ նախ շնորհաւորիմ զձեզ պաշտպան ու մարդասիրական հաստատութեանց մատակարարութիւնն, որ ցայսմաւր պապական կղերին ձեռքի իշխանութեան ներքեւ կը գտնուէր, քաղաքային իշխանութեանց հսկողութեան կ'ենթարկէ։ Պապը բողոքեց թէ այս հաստատութեանց եղած կը տակներ յանուն կրօնի և յանուն կղերին էին, և քաղաքային իշխանութիւնը իրաւունք չունին միջամտելու։ Պ. Բրիսիի պատասխանեց թէ չատ մը բարենպաստակ հաստատութիւններ ներկային մէջ իրենց նշանակութիւնը կորսուած են և ժամանակին պիտոյից համեմատ անոնց նոր ուղղութիւն մը տալու պէտք կայ, և թէ պապական կղերն անձնուկ մտքով մը իւր ազդեցութեան ի նպաստ կը դարձնէ եկամուտներ, որք սոսկ մարդասիրական նպատակաւ կատարուած են։ Երեսփ. Ժողովէն ետքը Մերակոյանն հաւանութիւնը կը ցուցնէ թէ Իտալիոյ մէջ չափաւոր և խոհուն մտան ժողովրդեան իրաւունք կուտայ նախաբարապետին ընդդէմ Վատիկանի։

ՊԻԶՄԱՐՔ, ԴՈՒԲՈՒ ԼԱՒԵՆՊՈՒՐԳԻ

Գերմանիոյ Զգ---ուն Տ-ուեցոյին նոր ապագրութեան մէջ Պիզմարք իշխան դրուած է ի չարս Գերմանիոյ ուխտ Մարեշալներուն և «Լաւենպուրգի Դուքս» տիտղոսը կցուած է նախկին Վարչապետին անուան, յորմէ կ'երեւի թէ կայսրը կը պնդէ իւր օրոշման վրայ, թէեւ Պիզմարք ինք ցայս փայր բնաւ չդործածեց իւր դիւանական տիտղոս։

ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Իրարու զինուորական դիրքերը մնալն քննելու և ընդօրինակելու համար զինուորական մեծ Տէրութիւնք լրտեսներ կը գործածեն, և լրտեսներու դէմ զիրենք պաշտպանելու համար խստագոյն օրէնքներ կը դնեն։ Ռպատեայ ոստիկանութիւնը ճարտարութեան մասին կը մրցի լրտեսներուն դէմ, և յաղթութիւնը դարձեալ լրը աեսներուն կը մնայ։ որովհետեւ սակաւաթիւ լրտեսներ կը պատժուին, մինչ ամէն Տէրութիւն լրտեսներու կանոնաւոր բանակ մը կը գործածէ, ամէն կարգէ, ամէն վիճակէ և ամէն սեռէ անհատից մէջէն ընտրելով զանս։

Փիէռ Քոնթէն անուն յիւսարիա ծնած Իտալացին, որ Աւստրիոյ և յետոյ Իտալիոյ բանակաց մէջ ծառայած է, փետրվ. վերջը Նիսի պանդոկի մը մէջ ֆրանսական ոստիկանութեան ձեռքն ինկած էր իրրև լրտես, և անցեալ շաբաթուն տեղւոյն պատժական դատարանին առջեւ դատուելով, ութ ժամու ունկնդրութենէ մը ետքը, դատապարտեցաւ։ 1886ի հակայրատեսական օրէնքին մէջ նշանակեալ յանցանքը գործելուն համար։ Դատարանը, զինուորական իշխանութեան հետ համաձայնութեամբ, գունդակ լանց այս դատ։ Ապացուցուեցաւ թէ Քոնթէն քանի տարիէ հետ իրեն բան գործրած էր հարաւային Ֆրանսայի ամուր քաղաքներուն (Թուլոն, Մարսիլիա) յատակագիծերը շինել, որովհետեւ քաջ ճարտարապետ է, և ալբեան ամրութեանց յատակագծերը շինելու համար սովորութիւն ունէր մէկ երկու կիներու հետ երթալ այն կողմեր, իբրեւ զարդ ուզելու կամ զբօսասէր սին։ Այս կերպիւ կանոնաւորապէս գիտած էր Ֆրանսայի ալբեան զօրաց ուազմափորձերն, և բազմաթիւ տեղեկագրեր գրիչած էր Հռոմայ պատերազմական նախարարութեան, ինչպէս իւր քով Մեսկայ ձեռագրերէն և յատակաձեւերէն կ'երեւի։ Հնդամեայ բանի այսատութեան, հինգ հազար ֆրանքի տուգանաց և դատական ծախսաց դատապարտեցաւ Քոնթէն, այսինքն օրինական ծանրագոյն պատիժն։ Ա՛չ մէկ ֆրանսացի փաստաբան յանձն առած էր իւր պաշտպանութիւն, և դատարանն հարկադրեցաւ ի պաշտօնէ փաստաբան մը կարգել, թէեւ Քոնթէն, ուսեալ և խելացի մարդ, պէտք չունեցաւ պաշտպանի։

—Անձնասպանութիւն մը, պարոն երէց, ըսաւ Ռընոտիէռ, եւ գուք խորհուրդ կուտաք ինձ այդ բանն ընելու։

—Ո՛չ, այդպիսի խորհուրդ չեմ տար ձեզ։

Քահանայն ծանր ծանր, գժուարաւ կը խօսէր։

Ո՛չ, անձնասպանութեան խորհուրդ չէր կրնար տալ, և սակայն...

—Միւս միջոցը ո՞րն է, հարցուց քըժիշկը։

—Գտցէ՛ք գուք ինքզինքնիդ արդարութեան յանձնեցէք և այս կերպով ըստացէք Աստուծոյ թողութիւնն և մարդկանց ներողամտութիւնը։

—Ա՞յս է ինձ առաւ բոլոր խորհուրդդ։

—Ամենն այս է, պարոն։

—Շնորհակալ եմ, պարոն երէց։ Հաւանաբար ձեր խորհրդոց ա՛չ միոյն ա՛չ միւսին պիտի հետեւիմ։

—Իմ փոյթս չէ։ Աստուած գատապարտած է զձեզ։ Դուք կորսուած էք։ Զգլխցէ՛ք, գլխցէ՛ք։

Քահանայն այնպիսի քաղցրութեամբ և խորին տրամութեամբ ըսած էր այս խօսքերը, որ Ռընոտիէռ ցնցուեցաւ։

Այդ երկաթէ հոգին չէր կրնար յուզուիլ։ սակայն քահանային խօսքերն անոր սրտին ցոյն վայր անթափանցելի խորշերն հասած էին։

Լաւ մնացին։

Երկուքն ալ տաքի վրայ էին։

Եւ իրենց երեւակայութեան ասպնջեւ կը կանգնէր անցեալը։

(Շարունակելի)

բան մ'ունին։ Ընկերային վտանգին հանդէպ, կառավարութիւնք թերեւս զգան թէ ո՛րչափ անխելքութիւն է զիրար տկարացնել երկրակալութեան խորհուրդներով ու ձեռնարկներով, փոխանակ միաբանելու հասարակային պաշտպանութեան համար։»

* *

Այսպէս կը հեռագրէր Պ. որ Պլովից առ Թ՝ մայիս 1էն երկու օր յառաջ։ Մայիս 1ն անցաւ, և հեռագրերէն խմացան ընթերցողք թէ ո՛րչափ անտեղի էին արտայայտեալ երկիւղք։ Ցարակոյս չկայ թէ Եւրոպիոյ և Ամերիկայի գործաւոր դասուց մէկ օրուան մէջ կատարեալ միաբանութեամբ բրած այս մեծ ցոյց իւր մեծ նշանակութիւնն ունի, քանի որ գործաւորաց մէջ կը ցուցնէ միջազգային համաձայնութիւն մը, բայց նաեւ կը ցուցնէ թէ գործաւորաց ստուար մեծամասնութիւնն հեռի կը գտնուի անիշխանական և յեղափոխական ծայրայեղ խորհուրդներէ։

Վիլհէլմ Կայսր զիտմ Լէնտորֆի զրկեց Ֆիգմարք իշխանին մօտ, ինչ ինչ պետական թուղթեր ետ առնելու համար։ Ցայտնի չէ թէ Կոմն յաջողեցաւ իւր փափուկ պաշտօնին մէջ։

—Հանովէրի հանգուցեալ թագաւորին ժառանգորդն է իւր որդին Բրնսվրլանտի դուքսն, որոյ կինը Կալլէոի իշխանուհւոյն քոյրն է։ Այս հանգամանքով Վիքթորիա թագուհին եւս հոգածու էր Հանովէրի թագաւորին ստացուածոց խնդրոյն կարգադրման։ Ի Տարմշթատ Վիլհէլմ Բ. Կայսեր իւր մտաւն հետ տեսակցութեան միջոցին այս խնդրոյ վրայ եւս խօսուեր է, և Կայսրը խոստացեր է յիշեալ մեծաքանակ ստացուածքն ետ տալ Բրնսվրլանտի դքսին, եթէ պաշտօնապէս հրաժարի ժառանգութեան ամեն իրաւունքէ Հանովէրի թագաւորութեան վրայ, զոր 1867 էն ի վեր Բրուսիա գրաւած և իւրացուցած է։

—Սոֆիայէ կը ծանուցուի թէ մակեդոնեան պատուիրակաց համագումար ժողովն, որ հոգ կը պատճառէր, չատ հանդարտ անցաւ։ Պատուիրակները դպրոցներու խնդրով եւեթ զրաղեցան։ Որոշուեցաւ աւելցնել պուլկար վարժարանաց թիւն, և լաւ դասատուներ կարգել որք տարեկան առնուազն 3 000 ֆր. պիտի ընդունին։ Պուլկարական գանձէն 800 հազար ֆր. յատկացաւ գործին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ՆԻՍՏ ԺԴ

20 Ապրիլ 1890

(ԴՌՆՓԱԿ)

Ազգային ժողովն ի դռնփակ նիստ գումարեցաւ երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, ընդ նախագահութեամբ Ամէն. Ս. Պատրիարք Հօր և առենապետութեամբ Ազնուաչուք Տր. Ե. Թիրեաքեան էֆէնտիի։ Ազգ. Վարչութեան թեան Կրօնական ու Քաղաքական ժողովներն ինչպէս նաեւ Կաթողիկոսական Ցանձնաժողովն իրենց ներկայացուցիչներն ունէին ժողովոյն մէջ։

Առաջնոր գործոզութեանց կարգին մէջ կարդացուեցաւ Սկիւտար Ս. Խաչ թաղի երեսփոխաններէն Գօլոլեան Մարտիրոս էֆէնտիի հրաժարագիրն յերեսփոխանութենէ։ Սոյն հրաժարական քուէի դրուելով, ընդունուեցաւ Ժողովէն։

Եկեղեցական ուխտ երեսփոխանաց նորոդ ընտրութեան տեղեկագիրք՝ Ս. Պատրիարք Հօր պաշտօնագրով Մայր Դիւանին աւանդուած ըլլալով, Առենապետ էֆէնտի ժողովին ներկայացուց զայն, որ ընդունելով, եկեղեցական դասէն երեսփոխան հռչակուեցան։

Գեր. Մելքիսեդէկ եպիսկ. Մուրատեան
» Գրիգորիս » Ալէքսէեան
» Գարեգին » Սրուանձտեանց
» Ներսէս Ծ. Վրդպ. Ասլանեան
Արժ. Յովրէ » Կիւրղեան
» Յակոբ » Աչոտ
» Տ. Յովհաննէս Ա. քհն. Մկրտեան
» Տ. Սահակ Ա. քհն. Տ. Սարգսեան

(Նորընտիր երեսփոխաններէն Արժ. Տ. Մկրտեան Հայրն՝ որ ներկայ էր իրր անդամ Կրօնական ժողովոյ՝ Դիւանի հրաւիրմամբ ներկայութեան տեսչարն ստորագրեց)

* *

Յետ այս ատենական գործոզութեանց, ժողովն անցնելով Օրակարգին՝ որ էր «Շնորհնակութիւն վիճաբանութեան ի վերայ Տեղեկագրի Կաթողիկոսական Խորհրդարանական Ցանձնաժողովոյ», Ատենապետ էֆէնտի յայտարարեց թէ վիճաբանութեան սկսելէ առաջ պէտք կ'զգայ ժողովին ներկայացնել նախորդ երեք դռնփակ նիստերու մէջ խօսող երեսփոխանաց իւրաքանչիւրին ատենաբանութեան ամփոփումն և եզրակացութիւնը, որպէս զի վիճաբանութեանց ընթացքը կանոնաւոր մնայ և նախորդ նիստերէն բացակայ երեսփոխանք կարենան ամփոփ գաղափար մը ստանալ։

Հետեւաբար, Ատենադպիր Մ. Մէլիքեան էֆէնտի կարդաց ատենագրութեանց այդ ամփոփումն, որուն պատրաստութեան համար ժողովը գոհունակութիւն յայտնեց առ Դիւանն։

Յետոյ, յաջորդաբար խօսք առին Պողոս էֆ. Պառնասեան, Յակոբ էֆ. Գուրգէն, Մարկոս էֆ. Ազարէդեան, Արփիար էֆ. Արփիարեան և Ռէֆիէոս էֆ. Պէրպէրեան, որք իրենց տեսութիւնները պարզեցին խընդրոյն վրայ։

Ցանձնաժողովոյ տեղեկաբեր Վսեմ. Նուբեան էֆէնտի ընդմիջաբար հակիրճ կերպով պատասխանեց երեսփոխանաց ոմանց տեսութեանց։

Ս. Պատրիարք Հայրը խնդրեց ժողովէն որ ներկայ նստին մէջ երեսփոխան Տեարք վերջնական որոշման մը յանգին։ Ի պատասխանի Ս. Նախագահի սոյն առաջարկութեան, Առենապետ էֆէնտի ըսաւ թէ, թէեւ խնդիրը լաւ մը ծեծուած ըլլայով՝ երեսփոխան տեարք համաձայնութեան մը մտեցած են և հետեւաբար այսօր կարելի էր վիճաբանութիւնը վերջացնել, սակայն ըստ որում՝ քուէարկութիւն կատարուելու համար անհրաժեշտ եղող որոշող ձայնից մեծամասնութիւն (այսինքն 48 երեսփոխանաց ներկայութիւն) չկայ, հետեւաբար խնդրոյն վերջնական որոշումը կը մնայ յաջորդ նստին։

Այս յայտարարութեան վրայ ատեանը փակուեցաւ ժամ 9½ին, յաջորդ նիստը երկու շաբաթէն գումարելու որոշմամբ։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Առաջիկայ Ապրիլ 29 ին, Խալի Երեւման տօնին օրը, Կիլիկիոյ Ամեն. Տ. Մկրտիչ Ս. Կաթողիկոսը Ս. Միւռոնի օծում պիտի կատարէ հանդիսաւոր արարողութեամբ, ի Սիս։

Խառն ժողովն ի Նիստ գումարեցաւ երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և զրաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

Նկատողութեան առաւ Զմիւռնիոյ առաջնորդական ընտրութիւնն յանձին Գեր. Ներսէս Ծ. վարդապետ Ասլանեանի և կատարուած ընտրութիւնն օրինաւոր գտնելով վաւերացուց։

Տրապիզոնի առաջնորդ Գեր. Գաբրիէլ եպիսկոպոս Սրուանձտեանց առաջնորդութենէ հրաժարելով, իւր հրաժարագիրը մատուցած էր թէ՛ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և թէ՛ Տրապիզոնի գաւառական վարչութեան։ Այս վերջինն ընդունելով Ն. Գերապատուութեան հրաժարականն, առաջնորդական ընտրելեաց ցանկ մը խնդրած էր Ազգ. Կեդր. Վարչութենէն։

Ժողովն, ընդունելով Գեր. Գաբրիէլն եպիսկոպոսի հրաժարականը, կրօնական ժողովոյ յանձնեց առաջնորդական ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստել Տրապիզոնի վիճակին համար։

Ժողովն որոշեց գրել Ամասիոյ փոխառաջնորդին՝ խնդրել տալու ժողովրդեան տրամադրութիւնն ի մասին նորն վիճակին եւ ոգեկոչոյ հետ միացման, որպէսզի յետ այնորիկ առաջնորդական ընտրութիւն կատարուի։

Ժողովը վաւերացուց Բաղէշի կրօնական ու քաղաքական ժողովոյ ընտրութիւնն և Կրօնական ժողովոյ յանձնեց առաջնորդական ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստել Բաղէշի համար։

Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան, որ Ռատոսթոյի առաջնորդ ընտրուած, Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ ընտրութիւնը վաւերացուած և իրեն ծանուցուած էր, նամակ մը ուղղելով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր յայտնած էր թէ ինք իրրեւ այդելու հովիւ կը պաշտօնավարէ ի Ռատոսթօ և ոչ թէ իրրեւ առաջնորդ։ Ժողովն որոշեց գրել Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոսին որ կա՛մ Ռատոսթոյի առաջնորդութիւնն ընդունի և կա՛մ վերստանձնէ առաջնորդութիւնն Երզնկայի, որուն վրայ եպիսկոպոս ձեռնադրուած է։

Ժողովը նկատողութեան առաւ Բարբերդի գաւառական ժողովոյ մէկ գիրն, որով կը խնդրէր որ վիճակին առաջնորդ Գեր. Դաւոնդ եպիսկոպոս Շիշմանեան ժամանակ մը ևս անդ մնայ և Պոլիս դալն յետաձգուի։

Ժողովն որոշեց ընդունիլ Բարբերդի գաւառական վարչութեան սոյն խնդիրքը։

Աբարկիրի առաջնորդ Գեր. Եղնիկ եպիսկոպոս Ագահունի վերատին հրաժարած ըլլալով, ժողովը մերժեց նորա հրաժարականն և որոշեց գրել որ շարունակէ իւր պաշտօնը։

Ժողովը նկատողութեան առաւ ազգ. երեսփոխան Փանոսեան Կարապետ էֆէնտիի կողմէ Ազգ. ժողովոյ մէջ ուղղեալ հարցումն ի մասին Մուրատեան կտակի, որ վարչութեան յղուած էր և յանձնարարեց Պատրիարքարանի դիւանատան՝ հաւաքել այդ խնդրոյ վերաբերեալ բոլոր գրութիւններն և ժողովոյ յառաջիկայ նստին ներկայել զայնս։

Կը յիշուի թէ Աւագ երիցանց յանձնաժողովը ննջեցելոյ յուզարկաւորութեան ծախսուց համար ընդհանուր ցուցակ մը պատրաստած և Կրօնական ժողովն՝ Խաւն ժողովոյ ներկայացուցած էր զայն ի վաւերացումն։

Ժողովն որոշեց շրջաբերական մը ծանուցանել որ իւրաքանչիւր թաղական խորհուրդ իւր թաղին տեղական պահանջմանց համաձայն ենթեցելոյ յուզարկաւորութեան ցուցակ մը պատրաստէ։

Ամեն. Խրիմեան Սրբազան վաղն առաւօտ հանդիսաւոր Պատարագ պիտի մատուցանէ Դարակէօմիւկի եկեղեցին, ի հոգւոյ մխիթարութիւն բարեպաշտ ուխտաւորաց։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ լրագրոյս աշխատակից Մեծ. Գրիգոր էֆէնտի Մարգարեան «Թղթակից Անգամ» ընտրուած է Լօզանի (Զուիցերիա) Ազատական Աշխարհագրական Ընկերութեան կողմէ, որուն հաղորդած էր մանրակրկիտ ուսումնասիրութիւն մը ի մասին Թուրքիոյ բուսական արտադրութեանց և ներքին վաճառականութեան։ Թղթակից-անդամութեան պատուոյ վկայականն արդէն յանձնուած է մեր յարգոյ աշխատակցին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԼԻՄԱՐԲԻՆ

Սէլամբրի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ երեկոյի պալատան շրջակայքը գտնուած Երմոդրու մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթան միջօրէին այդ մզկիթը գնաց հանդիսաւոր կերպիւ և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ միւնտոն հանդիսիւ։

Սաքս Վէյմարի Դուքսն իւր հետեւորդաց հետ կայս. պալատան առջեւի քէօշկը կը գտնուէր, ուրկից դիտեց Սէլամբրի հանդէսը։

Վեհ. Սուլթանի անձնական սպայակոյտին Ֆէրիդ Բիզա փաշա այդ քէօշկը գնաց և յանուն Ն. Վեհափառութեան հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ Դուքսին։

Ճէպը Հիւմայունի պաշտօնական մէջ կը գտնուէին իտալական, չուէտական, պելճիական, հելլենական դեսպանք և դեսպանուհիք, առաջին թարգմանք և յետնոյն չափ օտարազգի զրօսաշրջիկներ։ Ֆէրիդ Բիզա փաշա այդ պաշտօնականն եւս գնաց և յանուն Վեհ. Սուլթանի մեծարեց հոն գտնուող հիւրերը։

* *

Հելլենական դեսպան Գ. Մավրոքորդատօ, որ յառաջիկայ երկուշաբթի աբձակուրդով կը մեկնի մայրաքաղաքէս, Սէլամբրի արարողութենէն յետոյ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունենալով, իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։

ԽՐԴԱՅ ՇԷՐԻՖԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Վաղը, 15 Բամազան, Խրդայի Շէրիֆի տօնն ըլլալով, Վեհ. Սուլթանը միջօրէին մեծ մեծ հանդիսիւ թափորաւոր պալատը պիտի երթայ յայտնելու թէ ինչպէս Մարգարէի նուիրական վերարկուն։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի օրը Մայիսէն մէջ Եւրմական գումարում մը տեղի ունեցաւ։ Ներկայ էին Եւրմական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա, անտառաց ու հանքաց անօրէն Բուլյումճեան Պեարոս էֆէնտի, Օմ. կայս. Պանքային անօրէններէն Պ. Լաֆիւանդ, Հանրային Պարտուց վարչութեան նախագահ Պ. Քալլարա և Իզմիրի վարչական ժողովոյ անդամներէն Պ. Քէրլիս։

— —

ՍՈՒՐԲԻՒ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Սուրբէի Հիւմայունն, որ ցարդ Սկիւտարի կառավարչութեան մասն յատուկ վրանի մը տակ դրուած էր, երէկ Հարէմ Իսկէլէսի տարուեցաւ մեծ հանդիսիւ ի ներկայութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարաց, զինուորաց, ոստիկանաց և զինուորական նուագածուաց խմբի մը։ Սուրբէի Հիւմայունն անտի փոխադրուեցաւ Մախսուէի Կէրէ-շոգենաւն, որ երեկոյին Պէրութ ուղեւորեցաւ։

Հարիւր քսան և ութ հոգի ձրիաբար նոյն շոգենաւն ընդունուեցան մինչեւ Պէրութ երթալու համար։

ԽԱԽԱՄԱՊԱՆԻ ԴՈՐԾԵՐԸ

Հրէից Խախամապետի տեղապահ Մոյզիզ Լէվի էֆէնտի հինգշաբթի օրը Բ. Դուռն երթալով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշայի հետ։ Այս տեսակցութիւն, որուն շարժառիթն էր օտարահպատակ հրեայ մանուածառաց և Խախամապետի միջեւ կեցած ծանուցեալ խնդիրը, արդիւնաւոր եղաւ և Վսեմ. Յարութիւն փաշա խոստացաւ իւր աջակցութիւնը նուիրել լուծելու համար այս խնդիրը որ Խախամապետի գործերը կը խանգարէ։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Լրագրիրք ոմանք տեղեկութիւն հաղորդած էին թէ Բ. Դուռն հրաւիրած էր Լոնտոնի օսմանեան դեսպան Բիւսթէմ փաշայի՝ բանակցիլ Լոնտոնի դահլիճին հետ, անգլիական զօրաց Եգիպտոսէ հանուելուն և Սբ. Հ. Տրբմինտ Ուոլֆի հետ խորհրդակցեալ պայմանագրոյ ինչ ինչ կէտերուն նկատմամբ։

Արդ, Թ-յէի մէջ հրատարակեալ հեռագիր մը կը հերքէ այդ լուրը, ծանուցանելով թէ Անգլիոյ արտաքին գործոց Նախարարութեան և Լոնտոնի օսմանեան դեսպանին միջեւ փոխանակուելու վրայ եղող գրութիւնք կը վերաբերին քաղաքային արդի խնդրոց։

— —

ՄԱՔԲԻԲԷՕՅԻ ԴՈՐԾԱՐԱՆԸ

Մաքբիդիւղի բրդեղէն ու բամպակեղէն հիւսուածոց նորահաստատ գործարանն այս շաբթու բանիլ սկսաւ։ Գործարանը չորս ամիս յետոյ միայն պիտի կրնայ մեծաքանակ արտադրութիւններ ունենալ։

ԵԼՐԼԻ-ԲԷՕՅԻ ՀՈՂԵՐԸ

Այն յանձնախումբն, որ կիրակի օրը Եէրլի Բէյ երթալով քննած էր տեղւոյն դիւզացւոց և ագարակատէրց միջեւ ծագած հողային գրաւման խնդիրը, չորեքշաբթի մայրաքաղաքս վերադարձաւ, և զրաղած է իւր տեղեկագրոյն պատրաստութեամբ որ պիտի մատուցուի ձեռնհաս իշխանութեան։ Հարիւրի չափ դիւզացիներ, որք Սեւ ծովու բերնի եւրոպական եզերաց վրայ գտնուած ագարակաց մօտ հողեր ունին, Մատնախումբին ներկայանալով իրենց դանդատներն յայտնած էին և առաջնորդած էին նմա՝ խնդրոյս առաթիւ եղած վայրերն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Բժշկական-Դեղագործական Լրագրին իր ապրիլ 18/30ի թուոյն մէջ մայրաքաղաքիս առողջական վիճակին վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ, որք բժշկաց կողմէ հաղորդուած են։

Պռօնչիթով խառն թոքատապի ճարակումը հետզհետէ կը շատանայ և երկիւղ կ'ազդէ։ տղաքները մանաւանդ շատ կուտենան այս հիւանդութենէն որ տեղ տեղ վերջին ինֆլուէնցայի համաճարակին պէս ծաւալած է։ կարծես թէ անոր մէկ շարունակութիւնն է։ Այս վերջին ժամանակներս, օդին յանկարծական փոփոխութիւնք զլխաւոր պատճառն են մանկանց այս հիւանդութեան աւելնալուն։ Պարզ թոքատապ ալ կը տեսնուի տեղ տեղ։

Կոկորդի հարբուխ և բորբոքում եւս շատ կան, իսկ հարսանիքն համաճարակի պէս կը տիրէ մայրաքաղաքիս մէկ քանի թաղերուն մէջ։ Ժանտաբեկդը միշտ կայ։ կարմրախտը նուազ յաճախադէպ է։ աւելի՛, անկից յառաջ եկած հիւանդութիւններ կը գտնուին։

Ծաղիկն եւ սուտ-ծաղիկը (— ՝էնէ) մէկ քանի տեղ կան։

Ընդհատական ջերմերու, ազեսապի և յոգացաւի բաւական դէպքեր կան։ Մենդաղաների տենդն, օձիկը, փաղցաւն և կեղծմաշկութիւնը տեղ տեղ կը գտնուին, բայց շատ քիչ։

Ասկից զատ, համաճարակ կերպիւ կը տիրեն ուղեղի տենդեր գլխու ցաւով, մարմնոյ ընդհանուր անհանգստութեամբ, եւ ոսկորներու կսորածութեամբ։ Այս հարբուխները ինֆլուէնձայի առաւել կամ նուազ վնասակար մէկ տեսակն են։

ԴԻԱՆՈՅԻ ՄԵՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՏՐԱՊԻԶՈՆ

Տրապիզոնի զինուորական ու թաղապետական բժիշկները տեղեկագիր մը տալով կուսակալութեան յայտնած էին թէ Տրապիզոն քաղաքին շրջակայքը ցանուած ծխախոտներն օդը ապականելով կը վնասեն հանրային առողջութեան։ Կուսակալութիւնը, խնդիրը ներկայացնելով ներքին գործոց նախարարութեան, առաջամակս արդիւնած էր ծխախոտի մշակութիւնն, ըստ պասելով ներքին գործոց նախարարութենէն գալիք հրամանին։

Արդ, ներքին գործոց նախարարութիւնը հեռագրաւ ծանուցած է Տրապիզոնի կուսակալութեան թէ, ըստ տեղեկագրոյ բժշկական վարչութեան, ծխախոտի մշակութիւնն ոչ է վնաս չպատճառեր հանրային առողջութեան, հետեւաբար ծխախոտ մշակելու համար արտօնութիւն խնդրողներուն պէտք է օրինաց շրջանակին մէջ տալ խնդրուած արտօնութիւնը։

Ձեռնհաս իշխանութիւնը գրած է Տրապիզոնի կուսակալութեան որ, ըստ տրամադրութեան մասնաւոր օրինաց, մինչեւ մայիսի վերջը պայմանաժամ արուի ծխախոտի մշակութեան համար արտօնութիւն խնդրողներուն և այդ պայմանաժամի լրանալէն յետոյ ներկայացեալ խնդրագիրք մերժուին։

Պարսկական կառավարութիւնն Ա-ՆՆ-ԷՆ և Աէէ-ԷՆ պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է Աէէրէ լրագրոյ խմբագրապետ Մէհմատ էֆէնտիի։

—Էրզրում-Մարտանաւն, որ այժմ Հանկ Քանկ կը գտնուի, 1500 ծովային մղոն, այսինքն 9-10 օրուան ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ ճարտնի նաւարանը հանգիստը հասնելու համար, մայիսի ըսկիզբները։ Մարտանաւն անտի կ. Պոլիս վերադառնալու համար պատրաստութիւն պիտի տեսնէ։

—Այն ամերիկացիք, որք կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն ստացած էին հնախուզութիւններ կատարել ի Պալտատ և ի Մուսուլ, այդ կողմերը գտած են հին տաճարի մը հիմունքն ինչպէս նաև Քրիստոսէ 3750 առաջ չմնուած աղիւսի կնոջերներ և այլն։

—Մաքբիդիւղէն առ Սուլթան ուղղեալ նամակ մը կը գովէ այն գոհացուցիչ վիճակն յորում կը գտնուէր այդ գիւղ Զայեան Վսեմ. Իլիաս էֆէնտի թագապետութեան նախագահութիւնը վարած թուականին։ Նամակագիրը ըսելէ յետոյ թէ անկից յետոյ ընտրեալ նախագահք ոչինչ ըրած են ինչպէս նաեւ արդի նախագահն Մանէլիօ էֆէնտի, կը խնդրէ Քաղաքապետութենէն՝ կարող անձի մը յանձնել այդ պաշտօնը։

—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ զինուորական վարժարանին ու մայրաքաղաքիս ու գաւառաց զինուորական երկրորդական վարժարանաց սպայք ու զինուորք պատօնարն իրենց հայրենիքներն երթալ, Պայրամէն յետոյ իրենց պաշտօնատեղին վերադառնալու պայմանաւ։ Ն. Վեհափառութիւն հրամայած է ադոնց դրամական պարգեւներ տալ իրենց ամսաթոշակին քանակութեամբ։

—Ռուսիկանութեան պաշտօնեայք նախընթաց օր Գարաքէոյի կամուրջին վրայ վայելուչ հագուած թուրք երիտասարդ մը ձերբակալեցին, որ եւրոպական սիկառ մը ծխելով կերթար։

—Լսամ տեղեկութեանց Հ-էէ-ԷՆ-ի, կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ Պէշիւքտէրէի քարափն երկարի մինչեւ Սարբէար և ամրոց մը ևս չմնուի։ Բ. Դուռը՝ Քաղաքապետութեան հաղորդած է կայս. սոյն Իրատէն ի գործադրութիւն, սակայն Քաղաքապետութիւնը պատասխանած է թէ այդ չմնուիթիւն Թնդանօթարանի վարչութեան կը վերաբերի։

—Ձեռնհաս իշխանութիւնն որոշած է որ Մէտրէսէի աշակերտք եւ կրօնական պաշտօնեայք թատրոն և այլ այդ կարգի տեղեր չյաճախեն։

—Վերջերս ծանուցուեցաւ թէ կայս. Իրատէ մը հրամայած էր 30.000 ձեռք կտաւեղէն հագուստ չմնել մայրաքաղաքիս պահապան զինուորաց համար։ Այս հանգերձից պատրաստութեան համար Սպարապետի Դրան մէջ նուազուրդ կատարուելով, գործն ստանձներ է Ֆրէնգօ Ալալ վաճառատունը։

—Սելանիկէն առնուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ ստատիկ երաշտութիւն կը տիրէ նահանգին մէջ, բաւական ժամանակէ հետէ անձրեւ տեղացած չըլլալուն պատճառաւ։ Այս վիճակ բուռն մտահոգութիւն կը պատճառէ եղեր երկրագործ դասուն։

—Գանեայէն առնուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ նահանգին այլ եւ այլ կողմերը տիրող պաճարախտը բոլորովին անհետացեր է։

—Տրապիզոնցի Նէմիզատէ Համտի էֆէնտի, որ Վարսար գետէն Սէլանիկի մէջ ջուր բերելու համար մեծաշնորհ ըստացած էր, տակաւին ոչ է չմնուիթեան ձեռնարկած։ Սէլանիկի գաւառական լրագիրը նկատելով որ քաղաքը ջուրի մեծ պէտք ունի, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

—Մախսուսէի շոգենաւ մը երէկ Պանորմայէն մայրաքաղաքս բերաւ 960 ոչխար և 380 գառնուկ։ Ուրիշ շոգենաւ մ'ալ Քալիքրատիայէն ու Սելիվրիէն 400 գառնուկ բերաւ։

—Իպշիշէէն եկող ուղեւոր մը կը պատմէ թէ, կէսէ Հ-էէ-ի, նախընթաց ուրբաթ օր աւազակաց խումբ մը Քէօսէ-Հալիլը գիւղին վրայ յարձակելով մինչեւ առաւօտ հրացան պարպեր է։ Գիւղացիներէ երեքը մեռեր ու երեքը վիրաւորուեր են։ Անցեալներն եւս Իպշիշէի ու Կիւմիւշխանէի մէջ տեղ գիւղացի մը սպանուեր է։

—Ի Մեծ Կղզի Կլովանիի տան չուքը անցեալ օր մարդու մը և աղջկան մը վրայ յարձակելով, խածնել ուզեց, սակայն հագուստներն միայն պատռեցաւ։ Տան պահապանն սպաննեց այդ չունն, որ որ մը առաջ տան մէջ ուրիշ մարդեր եւս խածած էր։ Շան դիակը Զօէրաս փաշայի ղրկուեցաւ քննութիւնը համար։ Շունն խածուած անձինք եւս բժշկական վարժարանը պիտի երթան բժշկական քննութեան մը ենթարկուելու համար։

—Երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս դարձաւ Ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Պէրժէ որ Փորթ-Ասիոյ կողմերը կը ճանրարդէր։ Նոյնպէս երէկ մայրաքաղաքս հասաւ Ֆրանսական ծերակոյտի անդամ Պ. Շաուլ Ֆէռոն։

—Ֆրանսացի ճարտարագէտ Պ. Բէչ որ մէկ քանի օրէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուի, կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեր է ընդծովեայ խողովակներու միջոցաւ երկաթուղեաց երթեւեկութեան յատուկ ներքնուղիներ շինելու։

—Յաւելիկայ երեքշաբթի օր արեւելեան հեպզէնթաց կառախումբով մայրաքաղաքս պիտի ժամանեն Ֆրանսացի երեսուն-երկու երկրաչափներ, որք հինգ վեց օր ատ մնալէ և Պոլսոյ նշանաւոր վայրերն այցելելէ յետոյ յԱրեւելեան Բուսէլի, ի Պուլկարիա, ի Սերպիա եւ ի Ռումանիա պիտի երթան այլ եւ այլ շինութեանց ձեռնարկուներու հետ անձնական յարաբերութիւններ հաստատելու համար։

—Զմիւռնիա-Այաշէէր երկաթուղւոյ մինչեւ անցեալ դեկտեմբեր ամիսն եղած վեց ամսուան զուտ հասոյթը 320.281 անգլիական ոսկի եղած է և բաժնետերաց եօթը առ հարիւր չահաբաժին մը պիտի բաշխուի։

—Իսքէլէէն կը գրեն թէ Վճռաբեկ ատեանի անդամներէն Էօմէր Հիլմի էֆէնտի և Ադրիանուպոլսոյ մէջքիուպէի Բէսիֆ պէյ, ցարդ Իսքէլէ կը գտնուին ինչ ինչ դատական գործոց քննութեանը համար։

Տիկին Այրի Հանրի Ֆլման, Բարիզի վերադարձած ըլլալով, պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ նորելուկներու, հիւսուածներու, գլխարկներու եւն ընդհանուր ցուցահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ վաղը իր վաճառատան մէջ, 303, Բերայի Մեծ փողոց (նախկին վաճառատուն Տըմիրվիրի։)

ԹՐԱՄՈՒԼԻՑ ԸՆԿ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Աւտարիկ ցուցակն այն պարտատոմսերուն որք 1890 մայիս 1ին տեղի ունեցած գլխավարի 16րդ վիճակահանութեան մէջ շահած են։

Պարտատոմսի՝ 1890 յունիս 1

86	193	219	443	514	575
659	761	775	922	1037	1173
1212	1358	1407	1428	1466	1556
1634	1635	1734	1740	1787	1847
2154	2167	2241	2281	2387	2389
2409	2601	2698	2879	3052	3114
3184	3203	3276	3294	3351	3510
3572	3608	3736	3875	3929	4051
4152	4463	4230	4239	4519	4528
4742	5086	5131	5139	5158	5217
5220	5343	5369	5481	5484	5948
6033	6086	6126	6344		

Ցիշեալ պարտատոմսերը պիտի վճարուին յառաջիկայ յունիս 1էն սկսեալ, ի Կեդրոնատեղին Ընկերութեան, ուր Պարտքոնները բաժնետերաց տրամադրութեան ներքեւ պիտի գտնուին։

Կ. Պոլիս, 2 մայիս — Ընդհ. Դիւան
Ա. ԹՐԻՒԼԻ

ԵՍԼՈՎՍՅԻ ՋԵՐՄՈՒԿՆԵՐԸ

Կը ծանուցուի արդդ հասարակութեան թէ Եսլովսյի հանրային ջերմուկները վաճառած են բարարգելոյս կոգմէ և թէ կարելւոր նորոգմանք ի գործ դրուած են անդ։ Նոր շինուած առաջնակարգ ճամբայ մը կը միացնէ յիշեալ Ջերմուկները Եսլովսյի։

Օթելը կահաւորուած է բոլորովին ի նորոյ։ Բոլոր մէջն հիւանդաց տրամադրութեան տակ կը գտնուի։ Բաց ասած, մանաւանդ մանկունք պատրաստուած են յատկապէս լոգացողները փոխադրելու համար ի Եսլովսյ։

Զմահանդ ըսել թէ ամէն առաւօտ, բացի միրակէ։ Սիրքէճիէն շոգենաւ մը կայ ի Եսլովսյ։

Նոր տնօրէն
Վ. ԻԳԴՈՒՐ

Համոզուած ենք թէ հիւանդները ամէն կարիք եղած գիւրութիւն և հանգստութիւն պիտի գտնեն Եսլովսյի ջերմուկներուն մէջ։ 461 3—9

ԱԶԴ

«Ինարա» երաժշտական ընկերութեան ձայնական ճիւղին անդամակցիլ փափաքողք կրնան դիմել առ տեսար Ց. Վ. Աճէմեան, Թիւ 25, Սէլանիք խան, ի Ղալաթիա։ Փորձերը պիտի սկսին յառաջիկայ կիրակի աւուր համար։

ՄԱՏՐԻՏ, 2 մայիս.—Առաւ և բովանդակ Սպանիոյ մէջ, ոչ մէկ նշանակելի անկարգութիւն պատահեցաւ։

—Երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս դարձաւ Ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Պէրժէ որ Փորթ-Ասիոյ կողմերը կը ճանրարդէր։ Նոյնպէս երէկ մայրաքաղաքս հասաւ Ֆրանսական ծերակոյտի անդամ Պ. Շաուլ Ֆէռոն։

—Ֆրանսացի ճարտարագէտ Պ. Բէչ որ մէկ քանի օրէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուի, կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեր է ընդծովեայ խողովակներու միջոցաւ երկաթուղեաց երթեւեկութեան յատուկ ներքնուղիներ շինելու։

—Յաւելիկայ երեքշաբթի օր արեւելեան հեպզէնթաց կառախումբով մայրաքաղաքս պիտի ժամանեն Ֆրանսացի երեսուն-երկու երկրաչափներ, որք հինգ վեց օր ատ մնալէ և Պոլսոյ նշանաւոր վայրերն այցելելէ յետոյ յԱրեւելեան Բուսէլի, ի Պուլկարիա, ի Սերպիա եւ ի Ռումանիա պիտի երթան այլ եւ այլ շինութեանց ձեռնարկուներու հետ անձնական յարաբերութիւններ հաստատելու համար։

—Զմիւռնիա-Այաշէէր երկաթուղւոյ մինչեւ անցեալ դեկտեմբեր ամիսն եղած վեց ամսուան զուտ հասոյթը 320.281 անգլիական ոսկի եղած է և բաժնետերաց եօթը առ հարիւր չահաբաժին մը պիտի բաշխուի։

—Իսքէլէէն կը գրեն թէ Վճռաբեկ ատեանի անդամներէն Էօմէր Հիլմի էֆէնտի և Ադրիանուպոլսոյ մէջքիուպէի Բէսիֆ պէյ, ցարդ Իսքէլէ կը գտնուին ինչ ինչ դատական գործոց քննութեանը համար։

ԱՄՍԴԵՐՏԱՄ, 2 մայիս.—Քաղաքն եւ նահանգներն հանդարտ էին. ոչ մէկ անկարգութիւն։

ՀՌՈՄ, 2 մայիս.—Իտալիոյ քաղաքաց շատերէն առնուած լուրերը նպաստաւոր են. գրեթէ ամենուրեք օդը անձրեւոտ էր։ Ի Լիվոռնո, մարդ մը վիրաւորուեր է։ Ի Թուրինօ եւ Կրոսէգօ 200 հոգի ձերբակալուեր են։ Թագաւորն եւ Թագուհին ըստ սովորութեան դուրս ելան բաց կառքով եւ խնդութեան ցոյցերով ընդունուեցան։

ՔԱՐԼՈՎԻՋ, 2 մայիս.—Սերպիոյ եկեղեցական Համագումար Ժողովը 41 ձայնով Պատրիարք ընտրեց Թէվրարի episkoposն Տ. Պրանքովից։ Արդիւնքն ուրախութեամբ ընդունուեցաւ։

ՓԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ, 2 մայիս.—Ռուսէ Ռուսկոյ զինուորական պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ կայսերական հրամանագիր մը, որով Պալթիկ ծովու և Սեւ ծովու համար ականահատ զօրաց շորս գումարտակներ և բերդերու համար ութ գումարտակներ կը կազմուին։

ԱԹԻՆԷ, 2 մայիս.— Նախարարական լրագիրք խորհուրդ կուտան Կրետացւոց ընդունիլ իրաց նոր վիճակն որ յառաջ եկած է զինուորական բացառիկ վարչութեան բարձմամբ։ Կրետացի գաղթականք տրամադիր են վերադառնալ ի Կրետէ։

ԳԱՀԻՐԷ, 2 մայիս.—Եգիպտական պարտուց տոկոսին գեղչման վրայ Ֆրանսայի պատասխանն ի մօտոյ կը սպասուի։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 2 մայիս. — Գործաւորական բազմաթիւ ցոյցեր տեղի ունեցան, բայց առանց այլ ընդ այլոյ դէպքեր յառաջ բերելու։ Ի Զիքակօ քսան և հինգ հազար գործաւորք ցոյց մ'ընելով խնդրեցին որ օրական աշխատութեան տեւողութիւնն ութ ժամէն աւելի չլինի։

ՓԱՐԻԶ, 2 մայիս.—Մայիս 1 ի երեկոյն քանի մը թեթեւ դէպքեր ի Փլասը լա Ռէփիւպլիք. ոստիկանութիւնն յաջողեցաւ կարգ ու կանոն պահել. քանի մը ձերբակալութիւնք։

— —

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԴՈՐԾԱԿԱՑՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ, 3 մայիս

Հակասական զրոյցներ կը պտըտին այս միջոցիս, Պուլանժէ զօրավարին Ֆրանսա դառնալուն Նկատմամբ։ Պուլանժէական լրագիրք միաձայն կ'ըսեն թէ զօրավարը վերջապէս գիջաներ է իր տեղակալներուն թախանձանաց և անյապաղ վերադարձն որոշուած է։ Այլ Նախարարական զանազան թերթերը միաձայն կը հերքեն այս զրոյցները, զորս վերջին ժամու ընտրական մեքենայութիւն մը կը համարին։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 21 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 ամիս Լոնդրայի վրայ (Պանքայի)		110
8 » » » (վճարելի)		109 5/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)		22 90
3 » » » (վճարելի)		22 97 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երկէ երկոյ գոյ. (Մէճիտ. Ի. Ոսկի)		20 21
Պարզայն գոյ. Հէլեն վերջը	»	20 17 1/2
Բիրայի մէջ	»	20 17
Առաջուան բացուածքաւ	»	20 17 1/2
Նէս օրին	»	20 17 1/2

ԻՍԹԻԴՐԱՋԸ ՏԱՍԻԼԻ

Երկէ երկոյ	54 18
Ալ առաւ	54 18
Նէս օր	54 18

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԼԻՈՒԹ

Փոխառութիւն	A. Ոսկի	40 —
»	B. »	25 1/2
»	C. »	20 20

ԲԱՆԿԵՆՏՈՒՄԻՔ

Ռուսիոյ թղթադրամ	Արգ. Լր.	4 35
Գրեթէ թղթադրամ	Ոսկ. »	9 18
Գանց ազ Գոնս	» »	7 15
Սան. Շանսէ է վերէօր	» »	4 86
Թրամեէյ	» »	488
Բուլգէրի երկաթուղի	Ֆր.	74 3/8
Օպրիկսիսն ազ Բրիտանիէ	»	— —
Բանկէրուզի Լավրիսի	Գ. կ.	127

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքոց	»	87 26
Անգլիական ոսկի	»	110 1
Իմպերիալ	»	91
Գրեթէ	»	51 15
Բուլգի թղթադրամ	»	8 5
» արծաթ	»	76
Մէճ. արծաթ (տարբ)	»	108 10
Վէնգոց	»	108 29
Հինգոց	»	103 15
Մէթալիք	»	100
Թուղթէ	»	11 5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 2 Մայիս, ժամ 3 վայր 35 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %		89 32 1/2
» » 4 1/2 % Գ. Դ.		106
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ.		18 70
» » երկաթուղի		75
» » Բրիմի բանկերուզի		250
Գանց Օթոման		568 12 1/2
Գրեթէ Լիոնէ		716 25
Իտալական Ռանթ 5 %		94 60
Հելլենական 5 %		472 50
Բրիտանիէ Թիւրք		503 75
Եգիպտական փոստաթուղթ		490
Գանց ազ Բարի		797 50
Օսմ. մաքս. արժէքուզիք		443 75
Սուէզի ջրանցք		2310
Սպանիական պարարտին		73 3/8
Զէր Լոնդրայի վրայ		25 14 1/2

Լոնդրա, 2 Մայիս, ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ		98 13/16
Սամ. » Սէրի Դ.		18 7/16
» » » Ա.		40 1/8
» » » Բ.		25 1/4
» » » Գ.		18 1/2
Փոխառութիւն 1877		101 3/8
Գանց Օթոման		12 11/16
Եգիպտական փոստաթուղթ (ինդիֆիկէ)		— —
» » (բրիվիլէժիէ)		104 1/2
Ցայտա Ամերիկ		84 3/8
Ցօմանիայ (փոխառ. Բոշլը)		105 1/2
Հելլենական 5 %		93 1/2
Մէքսիկ »		78 1/2

Ռուսական 1889	96 3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 14

Վիէննա, 2 Մայիս, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	85 10
» Բէճիի բանկերուզի	111 25
Փոխանակութիւն Լոնդրայի վրայ	118 70

Պերլին, 2 Մայիս, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնդրայի վրայ	20 37 1/2
Բուզլ թղթադրամ	229
Օսմանեան երկաթուղի	80 10
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ.	18 60

ԷԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԳԵՍՏ

Օր մը դիպուածով երկու կրօնաւորաց լուսատիպ պատկերները կը դիտէի ուշիւ-ուշ մի մէջ, Եսայի Պատրիարք և հոգելոյս Շահնազարեան, երկուքն ալ աշխարհական զգեստներ հագած։ Առաջինը ֆէնոր գլխարկ մը դրած է, խոժոռութիւնն ունի դէմքին վրայ իբրեւ արդարակ դժգոհութիւն, որ ակամայ կ'երեւի հոն. բուլին ծայրերը դէպի վար կը կախուին, աշխարհական գաւազան մը ձեռքը, կորացեալ է գլուխը, և կարծես վրայէն կը թափթփին ամենքն ալ ամօթի ներքեւ ընկճեալ։ Շահնազար, հիւանդ, աչքերը տխրագին և նուաղկոտ կը նստի. մազերը ճակտին վրայ երկուքի բաժնուած են կողմնակի, կը նայի մէկ կողմ անքթիթ, կորսուած, հիւծեալ, մարած։ Բայթոն թիկունքէն վար կ'ինէնէ, ճերմակ շապիկը կուրծքին վրայ կը տեսնուի իբրեւ սպիտակ թղթի թերթ մը փրէն վար փռուած, փողկապն իր մօրուացը կը քաշուի։ Անհոգութիւն ամեն մասանց վրայ կը փայլի, ո՛չ մէկ զգալի բան այդ պատկերին վրայ ուշադրութիւն կը գրաւէ, անդին կը յառիս, անդին կը կորսուիս՝ ներկերուն, գծերուն, թղթին, աչքերուն, գլխին եռև պահուած ա՛լ Շահնազարի մը մէջ, ա՛յն աչքերուն, որ զգալի բան մը չուզեր տեսնել, այլ անդի՛ն, անդի՛ն, քայքայուած յոյսերէն անդին, գերեզմանէն անդին, երկինքէն ալ անդին։

Այս երկու պատկերներն ալ Եւրոպայէն եկած են ժամանակին։ Հայ մարդն, իր առջի տեսութեանը, սա մտածութիւն կ'ունենայ թէ ինչո՞ւ հայ կրօնաւորը Եւրոպայի մէջ իր համազգեստը փոխելու պէտքն զգացած է. իրական ի՞նչ պատճառներ ունի, կամ՝ որ աւելի ճիշդն է ըսել, կարելի՞ բան է որ իրական պատճառ մը գոյութիւն ունենայ։ Ո՛չ, ամենեւին ոչ. Քրիստոս երբեք չունեցաւ այնպիսի նկատումներ, որոց մէջ այլոց փառասիրութիւնը գաւազանի ճարակ դնէ։ Ուստի չընդունելով հանդերձ որ այդ երկու աշխարհիկ-կրօնաւոր պատկերքն արդարանալ կարենան մեր եկեղեցական արտաքին համազգեստին առջեւ, կարելի է դիտել տալ որ Եսայի Պատրիարք անծանօթ մեծաւոր խեղճուկ մը տածութիւնն ունեցած է և հոգելոյս Շահնազար շարունակած է բարիզեան անպաշտօն կեանքն ի Մանչէսդր իբրեւ հոգեւոր տեսուչ գաղթական Հայոց նոյն քաղաքի։ Շահնազարի կը ներենք իր թարգմանութեանց և երկասիրութեանց համար, որոց մէջ աւելի շատ ազօթած ու չ՝ատարագած է քան թէ տաճարներու մէջ. Եսայի Պատրիարքն ալ կը մոռնանք իբրեւ անցած գացած բան, իսկ այսօր չենք կրնար արտաքերը աչօք դիտել որ եկեղեցական մը, քահանայ կամ վարդապետ, տաճարէն դուրս ՀԷՐԷՐ կամ ՀՈՍԷ ճանչցուի։ Հազար անգամ աւելի խորհրդաւոր և հրապուրիչ չէր Շահնազարի պատկերն սեւ վեղարի մը տակ ծածկուած, կրօնական թուխ պարեգօտը ձգուած իր խոնջ լանջքին և կրակոտ սրտին վրայ։

Ամենով չափ առաջ այս նիւթի վերայ թեթեւ խօսակցութիւն մը կ'ունենայինք, բարեկամք ոմանք ի մէջ բերելով Մանչէսդրի հայ եկեղեցւոյ հոգեւոր տեսչաց աշխարհական զգեստը։ Հետզհետէ կը տաքնայինք, և ահա ներս մտաւ խնդագին ողջունիւ Կիւրոյեան Խորէն վարդապետ, որ երբեմն գըտնուած է ի Մանչէսդր հոգեւոր պաշտօնով և աշխարհական զգեստ հագած։ Ցեղկացանք իրմէ որ տեղացի հայ ժողովուրդը կ'ստիպէ մեր եկեղեցականները յանձնել թօթափել կրօնական համազգեստն իբրեւ ադամական մեղք, փակեղ, պարեգօտ և հոգեւորական ամէն շէնք շնորհք։։։ Դժկամակութիւն ցոյց տրուած է միշտ վարդապետներու կողմանէ, բայց միշտ յաղթական ելած են այդ մասին աշխարհականաց անոտի նկատմունք թէ «Ամ՛թ է օտարին առջեւ։» Նոյն խնդրոյ համար յատկապէս տեսած եմ Ղեւոնդ վարդապետ Փիրզալէմեան, որ նոյնպէս հոգեւոր տեսչութեան պաշտօնով գտնուած է ի Մանչէսդր։ Փիրզալէմեան, իբրեւ վանական վանեցի, աւելի հզօրագոյն դիմադրած է քանի մը եօթնեակ, բայց օր մը՝ն ալ կը տեսնէ որ իրեն համար յատկապէս պատրաստուած աշխարհիկ զգեստներ բերուած են։ «Մեղքը ձեր վիզն» ըսելով կը հագնի չվիրաւորելու Մանչէսդրի ազգայիններն, որք մեր եկեղեցական համազգեստին վրայ մեծ նախատինքներ կը դնեն։ Այ Ղեւոնդ վարդապետ աշխարհական է եկեղեցիէն դուրս։ Խնդիրը կ'ընէ վանեցի վանականը, և ի Մանչէսդրէ դարձին՝ վանեցիական ներքսանուէրեամբ՝ աշխարհական զգեստներով, գաւազան մը ձեռին երերցնելով, գլխարկն սպիտակ մազերուն վրայ, չէ՛ բ-ԷՐԷ և բ-ՆԸ-ԼԸ հագած, ի տես կը փութայ մեր հանդուցեալ Պատրիարքին, որ վայրկենական ցնցումի տակ իր թաւ յօնքերը կը խոժոռէ՝ կախարդիչ աչքերն ալ ոլոր մոլոր պտտցնելով։ —«Մառա՛յ եմ, Սրբազան, Մանչէսդրի ազգայնոց ուզած ձեւն է այս, որպէս զի անգլիացի հարէրն ու խարտեաշ անգլուհին մեր վրայ չխնդան։» Այսպէս խնդիրը կը մնայ հոս թէ մեր եւրոպացի ազգայինք ամօթ կը տեսնեն մեր եկեղեցական համազգեստներու վրայ, եւ որովհետեւ լաթը, կրօնքին մէջ, բան մը չէ, կրնանք զանց առնել. այսպէս մտածուած է և այսպէս կը շարունակուի։ Իրաւունք ունի՞ն։։։

Ես ալ կը հաւատամ որ Քրիստոս ամեն տեսակ լաթերու տակ՝ սուրբ շրթանց աղօթքն ու մաքուր ձեռաց խունկը կ'ընդունի հանճութեամբ, զի ինքն ըսած է թէ «բաժակին ներքինը» սրբեցէք, բայց մենք կրօնաւորի թիկանց վրայ տեսակ մը համազգեստ դրած ենք, որ ազգային սրբութեանց կարգն անցած է. այդ համազգեստին տակ մեք քահանային, վարդապետին և եպիսկոպոսին ձեռքն համբուրած ենք, իր խաչին ու աջոյն տակ գլուխ ու մեղք, ազօթքս ու խոստովանութիւնս դրած։ Ինչո՞ւ պիտի ամչնանք մեր կրօնական համազգեստին վրայ, և ընդհակառակն, էական չերեւցած բաներու մէջ ալ ինքնութիւն ցոյց տալու ենք։ Ինչո՞ւ ուրեմն Մանչէսդրի ազգայինք կը բռնադատեն իրենց հոգեւոր տեսուչն որ աշխարհական քլուխ, գլխարկ, շապիկ, փողկապ դնէ՝ ի բաց նետելով կրօնական սիրուն համազգեստն՝ վայելուչ իր պարզութեանը մէջ։ Անտեղի է այս և մանաւանդ ցաւալի իսկ, քանի որ Մանչէսդրի մէջ յոյն քահանան իր երկարն փակեղը գլխուն վրայ կը փակցնէ, ուխտաւորի գլխակն ոլորուն ծոծրակին վրայ կ'երեւցնէ Հայոց կրօնաւորը միայն պէտք չէ եղեր իր յատուկ ձեւը կրէ, տաճարին մէջ քահանայ, իսկ անկէ դուրս ՀԷՐԷՐ, ինչպէս կը կոչուի այսօր Հայր Սուքիաս Պարոնեան։ Եթէ իր ազգային յատուկ ձեւերուն տակ կրօնաւոր մը ունենայը նախատինք կը համարին, աւելի մե՛ծ նախատինք սեպելու են ունենալ ազգային յատուկ եկեղեցի մը, կրօնական առանձին դաւանութիւններ, գա՛տ մաղթանքներ, արարողութիւն և այլն։ Արդ, քանի որ իրենց եկեղեցին ցայսօր իրենց նախատինք չբերաւ, մեր կրօնական համազգեստն ալ բնաւ արատ մը չնետեր իրենց վրայ, այս մասին թող ապահով ըլլան։

Պէտք է պահենք ձեւերն ալ. ընդունելով միշտ որ կրօնքի իսկութիւնը ձեւին տակ չէ, անկարելի է չը տեսնել որ չէնքին ամրողջութեանը մէջ իր կարեւորութիւնն ունի. սուրբ է, զի ազգային է, ազգային է զի սուրբ է. մեր գեղջուկ քահանան իր այն համազգեստին տակ՝ արօրին վրայ ծռեցաւ, այդ ձեւին տակ մեք ճանչցած ենք կրօնաւորը. ի սկզբանէ մինչեւ ցայսօր և ո՛չ մէկ տեղ մեր ժողովուրդը ներած է որ քահանան իր արտաքին ձեւն ի բաց թողու. մեր Տէր Թորոս Հայրն, ազատամիտ քահանայ, կառուոյ մէջ միայն իր կրօնական գըլխարկն հանելու թոյլտուութիւն ընդունած էր։

Ասոնցմէ զատ, Մանչէսդրի հայերը պէտք է գիտնան որ եթէ իրենք կարեւորութիւն մը ունին անդլիական մշուշներուն մէջ, յայտնի է մանաւանդ որ հին ժողովրդի մը կողերէն շինուած են, իրենց եկեղեցին ու քահանան Քրիստոսի ժամանակակից է, այդ բանը պէտք է ցոյց տան օտարին։ Եկեղեցւոյ մէջ պատարագիչ հայ կրօնաւորը անկէ դուրս մնացը չըլլա՛ր, չըլլա՛ր, չըլլա՛ր։ ՀՐԱՆԴ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ՄԷՋ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԱԼ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՌ ԽՈՐԵՆԱՑԻ ՑՕԴՈՒԱԾԻՆ ԳԱՏԱՍԽԱՆ Մ.Ը

Ապրիլ 15 Մուտ կիսամսեթերթի մէջ Աշխարհաբար Խորենացի վերնագրով յօդուած մը տեսանք, որոյ նկատմամբ մի քանի դիտողութիւններ կուզեմք ընել։

Թէեւ ժամանակաւ աշխարհաբարի եւ գրաբարի վէճերը՝ ընդ երկար յուզեցան բանասիրաց կողմանէ, եւ ցարդ իսկ կը շարունակուին, բնաւ չուզեցինք այդ պայքարին միջամուխ լինել՝ չախորժելով նմանօրինակ բանակռիւներէ յորս շատ անգամ, տղայական կարծեօք, վերջին խօսողը յաղթութիւնը իւրը կը կարծէ, թէև ունէինք մեք ալ մեր առանձին անխախտ համոզումը՝ զոր գրգռել կարող չէին խել մը ըստ մեզ անզօր փաստեր։

Յօդուած ստորագրողը՝ Խորենացւոյ Աշխարհաբառի թարգմանչին Հ. Խորէն Ստեփանէի նամակէն առնելով՝ կ'ըսէ թէ 2000 օրինակէն քանի մը ամուսան մէջ 1600 օրինակ սպառեր են եւ մնացեալն ալ պիտի սպառի. եւ այդ ազգարարութիւնը Աշխարհաբառի փայլուն յաղթանակը և Գրաբարի վերջնական պարտութիւնը կը համարի։—Նախ որ ինչպէս կը լսեմք այդ 1600 օրինակէն զեղչելու է 1000ը, որ պարզ վերադիր է յօդուածագրին կողմէ, և 600 հագիւ դեռ ծախուած ըլլալը ընդունելով հանդերձ, այդ ուրիշ բան չապացուցներ ըստ մեզ՝ բայց եթէ մեր ազգին ազիատութիւնը իւր նախահարց լեզուին, որուն արդիւնքն է բնականապէս ամենայն թարգմանութեամբ պարտաւորիչ չատանալ։ եւ որշափ աւելի չատ եւ չատ եւ ուր որ ալ սպառի, այդ միջավայրի ազիատութեան ատիճանը կը նշանակէ։ փոխանակ ամաչելու՝ թող անով պարծենան եւ փառաւորուին որոնք որ կ'ուզեն։ Մեք կ'ուրախանամք ի սրտէ որ մեր պատմագրաց հայրը և հատորնիր մատենագիրք, ոչ միայն աշխարհաբարով մեր ազգակցաց, այլ նոյն իսկ օտար լեզուօք հրատարակեալ՝ աւելի բազմաց եւ ընդհանրութեան ծանօթացուին։

Բայց ազիատութեան արդեանց մէջ՝ յաղթանակ մը նշմարել և գիտնական դասուն, համեմատութեամբ ազիատաց կամ տակարագունից որք ընդհանրապէս ազգի մը մեծամասնութիւնը կը կազմեն մատուցած ծառայութիւնք՝ նոցա պարտութիւնը համարիլ յատուկ տրամաբանութիւն մ'է. մանաւանդ անոր հետեւցնել գրաբարի «Դէր» եւ «Ը-ՆԷ-ԼԸ» լինելը եթէ ոչ թերեւամտութիւն՝ այլ բաւական մեծ յանդգնութիւն է արդարեւ։ Այդպիսի վճիռ մը արձակել՝ չկրցին նոյն իսկ Լատիներենի եւ հին Յունարենի համար, որոնք մեր գրաբարէն՝ չատ աւելի հեռի են իրենց ծագում առած արդի գործածական լեզուներէն, բայց մեր մէջ այդպիսի փոքրիկ պատգամախօսներ՝ չատ եւ չատ են դժբաղդաբար։

Որշափ որ Խորենացին գրաբար մնայ կ'ըսէ, ոչ ոք գիտէ թէ ինչ կը պարունակէ, բայց ի քանի մը վարդապետներէ, վարժապետներէ և գրաբար սիրողներէ. նոյն իսկ ուսեալ ընդհանրութիւնը չէ տեսած Խորենացիին երեսը։ — և ի՞նչպիսի ուսեալ ընդհանրութիւն մ'է կը հարցնենք որ Խորենացիի երեսը տեսած չըլլայ. բայց մեք համոզուած ենք որ այդ իւր ըսած ուսեալ ընդհանրութիւնը՝ աշխարհաբար Խորենացիին երեսն ալ չպիտի տեսնէ իւր սառնասրտութեամբը և ազգային պատմութեան նկատմամբ իւր ունեցած անտարբերութեամբը, և ոչ իսկ եղիշէն և ոչ Եղիշէը և ոչ մին յայգային մատենագրաց, քանի որ կեցած են Էմիլ Զոլայի մեր բարուց անչարմար միպասանութիւններու. և ընդհակառակն կը հաւատամք որ այդ օտար լեզու չգիտցող անուս հասարակութիւնն է որ իւր եկեղեցւոյն և ազգութեանը հաւատարակէս յարեալ՝ պիտի ընթեռնու աշխարհաբար Խորենացին, և անոր համար երախտապարտ ենք Հ. Խորէն Ստեփանէի։

Կը յարէ դարձեալ «մեր գրոցներուն մէջ այնքան խնամքով դաս կը տրուի գրաբարը (1) և հարիւրին ինանուն և ինն և երեք քառորդը Խորենացի ձեռքերին առած չեն —ի՞նչ ասեր են արդեօք եւ ինչո՞ւ չեն ասեր—փան զի անհասկանալիք եղեր։—Զարմանալի է արդարեւ Ա. Ա. և ինքնիրեն հակասական. փան զի եթէ Հ Խորէն Ստեփանէ կրցեր է զայն հասկնալ և թարգմանել, ինչպէս որ իրմէ առաջ ուրիշ իւր կարծածէն աւելի չատեր, և յօտարաց անգամ հասկանալի և ընթեռնելի եղած և թարգմանուած է եւրոպական քանի մը լեզուներ՝ մեր պատմագրաց հայրը, ըսել է թէ անհասկանալի գրութիւն մը չէ, և չը հասկցողը մի գուցէ ինքն ըլլայ յօդուածագիրը։ Կը յորդորեմք զինքը չհասկցածին վրայ գէթ գիտողութիւն ընելու չեղէ. ամօթ չէ՛, առնու աշխատասիրի նորելուկ աշխարհաբար թարգմանութիւնը՝ իւր մտաց կարողութեան համեմատ, բայց չյաւակնի կենաց և մահու վճիռ արձակել աշխարհաբարի և գրաբարի։ Մեք լաւ համոզուած ենք որ ազգի մը մէջ ամենքն առ հասարակ միեւնոյն մտաց զարգացում չեն կարող ունենալ, և վերջապէս ամէն ճաշակ մէկ չէ։ կան որ ընտիր համադամներէ կ'ախորժին, կան որ սոխն ու սխտորը կը գերադասեն, և այս յեսինքդ աւելի մեծամասնութիւն կը կազմեն. կը թողունք իւրաքանչիւրը իւր ախորժակին բերմանը, բայց փոխադարձաբար աւելի բարձր ճաշակի տէր եղողներէ՝ պէտք չէ որ պահանջուի ստորնանալ քան զիւրեանց արժանն։

Ինչպէս մեք ալ չենք կրնար պահանջել որ Մովսէս քերթողի, որ է նոյն ինքն Խորենացւոյն, և Սահակայ և Մեսրոպայ վեմ շարականները, և դոցա հետ մեր նախնեաց ընտիր մատենագրութիւնք, ասկեմատեանն Սկիզէի և այլք յետին ատամկին գիւրըմբռնելի և գիւրահասկնալի լինեն. այլ յետին հայ գիտնականի մը չենք կրնար ներել որ զանոնք չկարենայ և չուզենայ հասկնալ։ Կը հարցնեմք ի՞նչ գեղցիկ և ներդաշնակ բան պիտի լինէր արդեօք, այդ գեղեցիկ և վեմ շարականները աշխարհաբարի թարգմանուէին և այնպէս ալ երգուէին մեր եկեղեցեաց մէջ. ինչպէս նաեւ ամէն ծէսք և արարողութիւնք և ընթերցուածք աշխարհաբար կատարուէին. ինծի հետ շատեր ապահով եմ եկեղեցի ոտք չպիտի կոխէին, և նոյն իսկ իւր կարծած ընդհանրութիւնը չգիտեմ պիտի կարենար տանիլ այդպիսի սրբապղծութիւն մը. նոյնքան սրբապղծութիւն մ'է մեզ համար մեր նախահարց լեզուն պախարակելը՝ որուն վեմութեանը, համաձայնութեանը, կորովոյն և գեղեցկութեանը ոչ երրէք պիտի կարենայ հասնիլ աշխարհաբարը, նոյն իսկ Պէշիքթաշլեան մը ըլլայ գրողը և կամ Խորէն

(1) Շատ տարակոյս ունիմք այդ մասին ալ. եթէ իրաւ է որ ծառն իւր պտուղէն պէտք է ճանաչել։ Բայց այդ ուրիշ աւթիւ և մանաւոր յօդուածով, միայն ըսեմք անցողաբար՝ երանի թէ նրաւոյ խնամքով, բայց աւելի դիւրամատչելի ձեւով, ջանային զայն աւանդել և սիրելի ընել ուսանողաց։

Սրբազան մը՝ որուն մէկ տակոր փորձը տեսանք վերջերս Հաստերի Իշխանի աշխարհաբար թարգմանութեան մէջ, յորում ընթերցողք. ամենայն բացատրութեամբ, ձիէն իջու վրայ իջած ըլլալ կարծեցին։ Եւ այս հանգման պիտի յանգին ամէն անոնք որ նոյն քան զվարդապետն աշակերտելով իրենց նոխանեաց հոյակապ լեզուն ուշի ուշով ուսումնասիրեն. և այն օրն որ հասկնան լիովին նախնեաց բացատրութեամբ հանճարեալ և արդեացս վկայութեամբ Աստուածաշունչս Հայ բարբառոյն ամենազան գեղեցկութիւնները, այն օրը մեզի հետ և մեզի պէս նոր աշխարհ մը թեւակոխած պիտի համարին զիրենք, և անոր պիտի յարին ի բոլոր սրտէ. բայց եկնելու հասնելու է այդ բարձրութեան, տեսնելու ըմբռնելու համար նորա գերազանցութիւնը և զայն վայելելու համար։ Եւ կարծուածին չափ ալ դժուարին չէ ելքը և ոչ իսկ տաժանելի՝ սիրողին։ բայց խնդիրը սիրելի ընծայելու է զայդ՝ և այդ ալ մեր խոնարհ կարծեօք, արդի գրութեամբ չէ որով կ'աւանդուի մեր վարժարանաց մէջ Հայերէն լեզուի ուսումն։

Առ ժամս թերեւս այսչափս ալ աւելորդ էր գայլ չարիղ կամ որ նոյն է կատարելապէս չհասկցողներուն համար. ինչպէս աւելորդ է կուրին՝ արեւուն լուսոյն վրայ խօսիլը, և խուլին՝ նշանակութիւն չունի նոյն իսկ սոխակին գայլայլիկը. կարեկից լինելու է այնպիսեաց և ոչ այլ ինչ։ Իւր մէկ յետին հարցմանն ալ պատասխանեմք.—ի՞նչ բանի պիտի ծառայէ կ'ըսէ գրաբարը՝ եթէ միանգամ նախնեաց մատենագրութիւնք աշխարհաբարի թարգմանուին։ Կը պատասխանեմք այդ սրամիտ յօդուածագրին, գրաբարի գիտութիւնը պիտի ծառայէ՝ նոյն իսկ աշխարհաբարը լաւ գրելու. ապացոյց՝ աշխարհաբար լաւագոյն գրողները, նոյն իսկ գրաբարի հմուտ եղողներն են. առանց հիման տուն չի բարձրանար եւ ոչ ծառ առանց արմատոյ, անոր համար է որ անհրաժեշտ է գրաբարի ուսումը. եւ պարզ գրաբար մը՝ ոչ թէ իւր կարծածին պէս անպիտան եւ ը-ՆԷ-Լ է, այլ ընդհակառակն յոյժ պիտանի եւ օգտակար, եւ ամենամեծ ծառայութիւն մը կարող է մատուցանել մեզ. այդ է կապ միութեան լինել թրքահայ, ռուսահայ եւ պարսկահայ գաւառական բարբառօք իրարմէ բաժանեալ եղբարց մէջ, վասնզի մինէ չատ աւելի գիւրահասկանալի չէ՞ Աւետարանի գրաբարը, Զամիչեանի Հայոց Պատմութեան գրաբարը, քան Արովեանի եւ հին ռուսահայոց աշխարհաբարները զոր բարեխիչատակն Ներէնց՝ Թէրէքէմէի բարբառ կ'անուանէր, եւ նոյն իսկ մեր արդի գրագէտներէն ոմանց ինչ ինչ գրութիւնները զոր աշխարհաբար պիտի ըսենք բայց ինչպի՞սի աշխարհաբար. . . .

Կը վերջացնեմք խօսքերնիս մեր կարծիքը եւս համոզելով, ինչ որ 1870 ին ճիշդ քսան տարի առաջ գրուցեր եմք, համակարծիք լինելով քաջահմուտ Աշխատասէր Գարրիել Սրբազանին՝ որ ըսած է իւր ուղղախօսութեանը մէջ. «Մի՞ որ «այս ճշմարիտ եւ գովելի սիգրուելքը կ'ընդունի թէ աշխարհաբարը պէտք է միշտ «մաքրել, ազնուացնել ու հեռացնել գը«բարարին մտեցնելէ։ յաւելցնելով մեր «կողմանէ «մտքերնիս հասկցուեցաւ։ Կան «բանիրուն անձինք որ գրաբարը մեռած «լեզու կը համարին. մեք ընդհակառակն «որչափ որ գաւառական բարբառներ կան «մեռանելուն (կամ տեղական եւ սահմանափակ) լեզուներ են մոռներնիս դրեր եմք, «եւ հասարակաց կրթութեան ծառայման «առջեւ՝ մէյմէկ վաղափուլ թուտիրեր, որ «մը անչուշտ պարզ գրաբարի մը սեմոց «վրայ՝ ամենքնիս ալ դիրար հասկնալով, «մեռած կուտանք իրարու։—Եւ մանաւանդ «այս ազգային դժուար պարագայից մէջ «յորում կը տեսնենք կրօնը՝ դժբաղդաբար անարժան պաշտանէիցն մեռած «ձեւերէ մինչ հոր արդիքս՝ կը հաւատամք «որ լեզուն պիտի ըլլայ՝ կապ միութեան «ամենուս, ամենքս ալ հաւատարապէս «գլուխ ծռելով՝ նախկին Այրարատեան մայր բարբառոյն առջեւ. առժամս, բաւական է չարհամարհենք ստանգուելին ոտքերը։ Թող հեռաւոր արգեան «մանկան այս գրութեան, ամենէն հեռաւոր նպատակն ալ՝ ամենէն մերձաւորը կ'ըլլայ։» Է. ԵՄԱՑԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱՑՈՐԵՍՑ ԾՈՄ

Իտալացի Գ. Սուչչի, որ վերջերս այնքան հետաքրքրութիւն ազդեց և աղմուկ յարոյց իր երկարաւուր ծոմապահութեամբ, այս օրերս մեռնելոյ ի Լոնտոն նոր ծոմապահութեան մը որ բոլոր աչքինները կը գերազանցէ։ Սուչչի երսուն և չորրորդ ծոմապահութիւնն է այս։

Այս մասին Թանի թղթակիցը կը գրէ Լոնտոնէն.

«Ի՞նչ է այս երկարաւուր ծոմապահութեանց նպատակը, շնո՞ւ գաներ և շնո՞գիտաւոր, որովհետեւ կը կարծեմ թէ հակառակ ցքիրն (élixir) զոր Գ. Սուչչի կ'ըսէ թէ ունի իր քովը, շատ քիչ անձինք պիտի փորձեն քառասուն օր մնալ առանց բան մը ուտելու։ Բոլոր բժշկական գիտութիւնը կը հետեւի այս արտասովոր ծոմապահութեան, և ապահով է թէ երսուն եօթն օրէ ի վեր Սուչչի ջուր միայն խմած է։ հաւանական է որ իր տարօրինակ փորձին մինչեւ վերջը պիտի երթայ, բայց, հիմակ, աւելի՛ դիպակի մը կը նըմանի քան կենդանի էակի մը. իր նիհարութիւնն ապշութիւն կ'ազդէ, ծանրութենէն երսուն երկու լիպրա կորսնցուցած է, այսինքն իր ամբողջ ծանրութեան մէկ չորրորդը։ Կրսկ թէ կատարելապէս առողջ է, բայց իր շարժումները շատ յամր են, աչքը գրեթէ մոլորուն, և ակներեւ դժուարութեամբ կը գրէ։ գալով ընթերցանութի[illegible] անկարելի է իրեն համար։ կարծեմ թէ այս տաժանելի արհեստին մէջ Սուչչի գրամ կը շահի. արդարեւ, այն սենեկին մէջ ուր ամէն մէկ աւելի կամաւին բանտարկուած է, բազմաթիւ այցելութիւններ կ'ընդունի և մեծ քանակութեամբ կը վաճառէ իր կենդանագրէն որ իր ստորագրութեամբը պըճնուած է։ Իր ծոմապահութեան սկիզբը, Սուչչի ուտելու պէտք չէր զգար, և պահապաններուն իրեն դիմաց կերած ուտելիքները չէին գրգռեր իր ցանկութիւնն. հիմակ, կը խոստովանի որ գոհ պիտի ըլլայ եթէ լաւ սեղանի մը առջեւ գանուի։ Այս փոփոխութիւնը պէտք է վերագրել այն տարօրինակ ընծայներուն որք ամէն օր կը զրկ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐԻԿԵԱՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՒՑԹ 1888 ՏԱՐՈՒՈՑ 2,085,347

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՒՑԹ 1888 ՏԱՐՈՒՈՑ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյս մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ է գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վաղահաս զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած գումարն 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐԻԹԱՑՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Գալաթիա Գումիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՀԼԸՐԸԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՅԱՒԵՏ ԻՒՂ

ԻԷՖՖՈՖԷՏ ԿԸ ՀՈՎ Ի ՈՐԱՅՈՎ

Պատրաստեալ Ֆիրմայէ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՆԻՆԻ
Ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններն զուտ, իբրոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոշլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր ակարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզածութիւնը

Բժիշկներուն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարը Ի Կ. Պոլիս՝ ՀԱՄԱՐԻՐ ԵՒ ՀԻՐՉԷԼ 31

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մաւր փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ ՊՀԱՆԵՍՏԻՆ ԻՐԱ 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Գալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Ֆիս 2, Ֆերէմեան խան, Գամանտոյի Պանգոյին դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բոլոր Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ՖԱՅՏԱՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

166

PAPIER WLINSI

Վլէնսի թուղթին ահագին յաջողութեան պատճառն այն է թէ մարմնոյն բորբոքումները դուրս քաշելու յատկութիւնն ունի։ Առաջնակարգ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն ընդդէմ կուրծքի տկարութեանց։ Հարբուխ, Պրոնշիդ, Կոկորդի ցաւ, Յոգնացաւ։ Իւր գործածութիւն շատ պարզ և դիւրին է։ Կը բաւէ միայն անգամ մը մարմնոյն վրայ դնել։

J. Wislin & Cº. 31, Rue de Seine Paris

Կը գտնուի ամէն դեղատանց մէջ։
Պահանջել Վլէնսի անունը։

Ներկայացուցիչ Ս. ՏՈՄԱՍԵԱՆ
ՊՕՍԼԻՆԻ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒՆ

ԺՈՐԺ ԷՖԹԻՄԻԱՏԻՍ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀՈՎԱՆՈՑԻ

Ի Պոլիս Աշտր Էֆէնտի խանի տակ Թիւ 17 եւ մանաւանդ ի Մեծ շուկայ, Նուրի Օսմանիէ Ճատտէսի Թիւ 32։

Կը խնդրուի արգոյ հաստատակութենէն ոչ է հոմանց չդնել առանց նախապէս այցելելու այս մթերանոցն. Այդ մթերանոցի տէրն, Ներապիոյ ամենէն նշանաւոր գործարանաց հետ պայմանագրութիւն կնքած է և գործարանաց հաշուոյն անհաւասարի ժամն գներով պիտի վաճառէ ամառուան համար թէ՝ արանց և թէ կանանց յատուկ 10000 հովանոցներ։ Այդ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաև արանց ու կանանց համար ֆիլ դ'էյտէ ֆրանէլաներ ոսպիտակ ու գունաւոր թաշկինակներ, գուլպաներ, սեղանի սպասներ, փղկոպանիներ և այլն, որք որոշեալ գներով կը վաճառուին թէ՝ փոքր և թէ՝ մեծ քանակութեամբ։ Ապրանաց տեսակին ու ժամանակութեան վրայ գաղափար մը ունենալու համար հարկ է անգամ մը այցելել այդ մթերանոցը։ 405

ԼԷՍՊԷՐԱՆՍ L'ESPERANCE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Գրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Սահմանեալ	»	1,000,000
Վճարեալ	»	864,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ դիւրամատչելի գներով և ամենաշահաւոր պայմաններով։

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպան չորս կարեւոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը հասնի առաւել քան 16,000,000 Ֆրանքի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի ճիւղ դէմ թիւ 21-22։ Ընդհանուր Գործակալք բոլոր Թուրքիոյ
ՍԱՀԱԿ ԳԱՏԻՃ և ԸՆԿ.

320

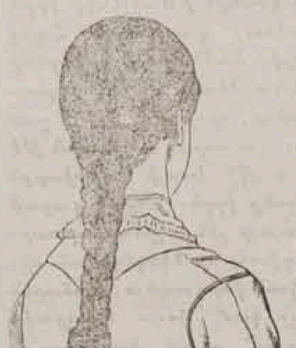

ROYAL VICTORIA

ՄԱՔՍԵՐՈՒ ՎԻԿՏՈՐԻԱ

ԱՆՎԱՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱՔՍԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԵՏԻՆ ՏԱԼԻՍ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ՈՃԱՌ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՃՈՒՄ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'սրբուի մազերուն թափիլը. Չի տրցիր, բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն. Գործածութիւնը բազմաթիւ է.

ՆԵՐԿ 2½ 2½ ԱՅՍ

Փափաքեալ տպիչներն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 որ լեալ

Աչք անձիկք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մանաւանդ հիւանդներ ունին, կանայք որ կամ առած են և մեծ յոգնութենէ ներեակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱՔՍԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՎԻՐԱՆՈՐԴԻԶԸ կոչուած է.

ՄԵԾ ԴԵՊԱՆՈՑԻՆԵՐՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՍՏՈՒՆՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆ. Մթերանոց անգլիական, Վիվիանս թիւ 95 և 97, Պոլսթիա։ 68

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ

ՍՏԱՄՈՒԲԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՆՆ

ՊԱՏՈՒՈՒՈՑ ՎԱՅԱՏԱԿԱՆ 1872 ՓՈՐԻՋ

ՈՍԿԵԱՑ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՑ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

ՏԻՒՌԱՆԻ ԳԻՆԻ

88

Ֆրանսացի և օտար բժշկաց 4000է աւելի նշանաւոր վկայութիւնք կ'ապացուցանեն ազդեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքանթէի գինիին չափ ախորժահամ է։

Կազդուրիչ և զօրացուցիչ օրգանիզմի։ Արիւնաստեղծ։ Ստամոքսի։ Երիկամներու։ Հոգեւոր ուժի։

Կեդրոնատեղի՝ ԾՈՒՆԻՆ ԵՒ ԺՕՒՏԱՆ, 1, Կամերջի Նրապարակ, Պոլիս

ROB LECHAUX

Sucs végétaux concentrés de
Cresson et de Salsepareille rouge

FORTIFIE, RENOUVELLE LE SANG

Donne la Santé, la Force, la Vie

Médailles d'Or et Diplômes d'Honneur

Demander la Brochure sur la RÉGÉNÉRATION du SANG

Dépôt Général: MARIA LECHAUX, Pharmacien-Chimiste
Rue Sainte-Catherine, 164, BORDEAUX

Détail dans toutes les bonnes Pharmacies

ԿԱՐԵԼԻՈՐ ԱԶԴ

ԱՆԱՍՆԱԲՈՑՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԿԱԳՈՐԾԱՑ

ՊԱԿՏԱՆՈՑՄԱՆ ԾԻԼԱԼՈՅԻ ՀԻՒԹ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՄՈՍԿՈՒԱ

Նոր դարման ընդդէմ արկաւի՝ ինչպէս ձիու, եղջերաւոր անասնոց, ոչխարներու, շուներու մակաբոյծ ճանճերու։

ԻՒՐ ՆԱԽԱԶԳՈՒԵՑՈՒԹԻՒՆ՝ 200 էն 300 մաս ջրի խառնելէ և գուբան լուալէ։

ԻՒՐ ԴԱՐՄԱՆ՝ 120 էն 150 մաս ջրի խառնելէ։ Այս շափով կ'ապանէ ճանճերն և կ'ոչնչացնէ ատամոց վերքերը։ Նոյնպէս կ'ամենեցնէ շուներուն յատուկ հոտն և թարշոց փնտուրներուն անուշութիւն կ'արդիէ։ Ոչխարներուն համար կես քիլօ հիւթ 50 լիտր ջուրի մէջ։

ԻՒՐ ԱՂԲ։ Իւր ապրք կը գործածուի տուենկերուն և պզտաստ ծառերուն, կ'ոչնչացնէ օջիներն և թրթուրներն, և հետեւարար կը դիւրացնէ տունկին ամուր։ Բրիտանական ՊՈՂԱՏԱՆԱՅԻ ԳԻՒՂԱՏՈՒ Հիւթ՝ կը տրուի 60 էն 80 մաս ջրի մէջ լուսնուած ՊՈՂԱՏԱՆԱՅԻ ԳԻՒՂԱՏՈՒ Հիւթով, զերծ կը մնան ամէն տեսակ հիւանդութիւնէ և մինչև իսկ ՊԻԼՈՔՍԻՐԱՅԷ։

Գոկտանոցի հիւթը 1/4, 1/2 և 1 քիլոնոց տուփերով կը ծախուի ի Գալաթիա, Խուրշուն խան, թիւ 18, 411

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Ա.էրի ջերմային հիւանդութեան, այս գեղն՝ որ անխառն բազադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ապրուստ կազդուրիչ. ամէն տեսակ ֆիզիքական խոնդաբմանց, որ յառաջ կուգան ճոխճոխաւոր վայրերու ջերմու կլիմայից վատ ու ապահանեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն է ապաբինիչ տպագ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհնար արդեանցը տպագ դիտութեամբն։ Այս ֆիզիքական խոնդաբութենէն յառաջ կուգան օդին մէջ լայնացող թեւնուորը անհոլմարելի դիմադրութիւնք մինչեւ, որք թարբերն անցնելու՝ կը մնանն արեան մէջ, կը խանդարին լեարդ, և յառաջ կը բերին տեսակ տեսակ չերմեր և տենդեր, և որեան թունաւորումն որոց առանձնաբար արուած է չերմն և տարուան, թագուն չերմ, պարբերական չերմն, ընդհանուր չերմն մոգդ-լեն տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մինչոյնոյն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէն կամ ճոխճոխաւոր վայրերէն բուրեալ մահաբեր դիւթերով, կամ բաց տարածութիւններէն և ականեներու ծակոտիներէն ելած թունաւոր կապերով, զորս մարդիկ կը ծծեն ընչաւութեամբ։

Սիրերի ջերմի ու տենդից գեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր դիւթոց կամ կապերու ազդեցութիւնն և գուբ կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպ գործածութիւնն ասուգպակս անխնդդ և անվնաս է և ոչ ուտ ասոյդ։ Միայն թէ որուան հրաշալի գիր համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Միացեալ Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Պոլսոյ Կ. Պոլսոյ։ 151

ԳԻՒՆԱՐԴ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՇ

Ամէն շաբաթ երկու անգամ կը բանին Լիվերբուլ և Ամերիկա գիծ։

Անուանք	Թոնոց	Անուանք	Թոնոց
Ամերիկա	7718	Պենսիլվանիա	4841
Եվրոպա	7718	Պոմերանիա	4535
Սկիթիա	7391	Սամարիա	2574
Ալասկա	7268	Մարաթոն	2408
Բաւարիա	5587	Ալպս	2393
Ամերիկա	5517	Նարակոտա	2166
Կալիֆորնիա	4809	Թարիֆա	2216
Սիբիրիա	4557	Բալտիմոր	2144
Ալիքոր	2143	Թրինիտատ	1899
Ֆիլատելֆիա	1876	Մարոգգոս	1855
Շերպուրկ	1614		

Գիտնալ շոգենաւը, նաւապետ Ֆէլնուիք, Օտլայնին գաղանալով մոյիս 6ին, ուղղակի Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի անմիջապէս։

Մարտին շոգենաւը, նաւապետ Սակրէնլնս, Լիվերբուլէն ասա կ'ուղղուի մոյիս 9ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՋՈԼԻ Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Գալաթիա 196

ՇԻՊԵՆԱՒԱՊԱՏԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՌԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէլիոյ և Բոլսոյ գծի նաւերով ուղեւորութիւն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագնացի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹՈՄԱՍ Ի. ԲԼՈՒԻ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւսէք
Մանչեսթրցւոյ Ներքին 14 ատաւմ։ 371

"ՖՕՐԹՈՒՆԱ"

Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Պերլին յամին 1868
Գրամագլ. 1,875,000 ֆր.
Պահեստ. գրամ 1,337,000 »

"ՏԻՍԼԷՏՕՐՖԷՐ"

Ծովային, Դեռատային եւ ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Տիւսէլտորֆ, 1845
Գրամագլ. 3,750,000 ֆր.
Պահեստ. գրամ 3,099,367·15

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ, փութադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամէն տեսակ վաճառք և դիմումներ, ընդդէմ ծովային, դեռատային և ցամաքային փոխադրութեան վտանգաց, խիստ շահաւոր պայմաններով։

ՀԱՆՉԷԱԹԻՇԷ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Հիմնեալ ի Համբուրկ յամին 1874

Գրամագլուխ	3,750,000 ֆր.
Պահեստի գրամ	600,000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ, ամենաշահաւոր պայմաններով։ 191

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց, ի Պոլիս, Պաղչէ-Գափու Բասմ Փաշա խան, թիւ 13 և 14։

ԼԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՑԼ

L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՅ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ

ԸՆԴՀԱՆՈՒԱՐ ԴԱՂԼԻՈՅ ԿԱՅՈՒԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

61, ՌԷՍԻՊԻԼԻՏ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱԿԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ 80,000,000 Ֆրանք
ՄԻՆԴԵՏ ՍԱՀՄԱՆԵԱԼ ՎՃԱՐՄԱՆԻՆ 1,500,000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԱՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՑԼ ընկերութիւնն, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, որպէս զարգացուցած մ'ուռնեցած է։ Իւր նպատակն է օրէնքով պայմանաժամի մէջ վերակազմել գրամագլուխ։

Ընկերութեան գործառնութիւնքը բազմազիմի են, ինչպէս շարժական արժէքից և փոխ տրուած գրամագլխոց ապահովագրութիւն, կրկնակալ գրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, նրաշխաւորութիւնք և գլխաւորեալք փոխառութենից և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած գրամագլխոց, մանկանց համար ժառանգ, հանգստեան ամուսկ ծերութեան համար, ցիկներ նրա եկամուտներու կարգութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1884 Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս էֆէնտի Անապարեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40. Պահչէ Գաբու, Պոլիս։ 42

ԵՒՐՈՊԷԻ ԽԱՅՐԻՅԻՒ

ԿԻՍԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1890 ԱՊՐԻԼ 9 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՍԿԶԲՆ ԱԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վերջերն Իքնոյ ընթացքներ

12 — Վանք. Զէնկիզ. Պէյլէր. Գուգլ. Պէշիկ.
12 — Արթավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
12 — Եէնիմ. Մէկ. Պէյլիք. Թաք. Եէնիք. Միրկ. Ի. Հիսար Պէշիկ Արթավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ.
1 — Պէյլդաշ Բաշդաշ. Զուպդ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանք. Զէնկ. Պէյլ. Գուգլ.
1 30 Եէնիմ. Մէկդրդ. Պէշիկ. ֆանէրթ Թաշդաշ. Եէնիք. Ամէնեան Միրկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէշիկ Արթավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիկ.
2 15 Ի Ա. Գալաթա Մէկդրդ. Պէշիկ. Թաքդ. Պէյլդաշ Բաշդաշ. Զուպդ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանք. Զէնկ. Պէյլ. Գուգլ. Պէշիկթաշ.
3 — Եէնիմ. Մէկդ. Պէշիկ. Թաքդ. Եէնիք. Ամէնեան Միրկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէշիկ Արթավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ.
3 25 Մէկդդ. Պէշիկ. Թաքդ. Պէյլդաշ Բաշդաշ. Զուպդ. Գանլդէճ. Ա. Հիսար Գանա. Վանք. Զէնկիզ. Պէյ. Գուգլ. Խանա.
5 15 Պէյլդաշ Բաշդ. Զուպդ. Գանլ Ա. Հիսար Գանա. Վանք. Զէնկիզ. Պէյլ. Գուգլ. Պէշիկ.
4 30 Եէնիմ. Մէկդդ. Պէշիկ. Թաքդ. Եէնիք. Ամէնեան Միրկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէշիկ Արթավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
5 4 Եէնիմ. Մէկդ. Պէշիկ. Թաքդ. Եէնիք. Ամէնեան Մէրդ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէշիկ Արթավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
7 — Եէնիմ Մէկդրդ. Պէշիկ. Թաքդ. Պէյլդաշ Բաշդաշ. Եէնիք. Միրկ Գանլդէճ. Ի. Ա. Հիսար Գանլդաշ. Արթավ. Զէնկիզ. Պէյլ. Օրթաք. Գուգլ. Պէշիկ. Խանա.
8 15 Ա. Ի. Գալ. Մէկդդ. Պէշիկ. Թաքդ. Եէնիք. Ամէնեան Միրկեան Ի. Հիսար Պէշիկ. Արթավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
9 — Մէկդդ. Պէշիկ. Թաքդ. Պէյլդաշ Բաշդաշ. Զուպդ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանք. Զէնկ. Պէյլ. Գուգլ. Խանա.
10 — Մէկդդ. Պէշ. Թաքդ. Եէնիք. Միրկ. Ի. Հիսար Արթավ. Օրթ. Պէշիկ

Դարձերն Դէպքով ընթացքներ

1 15 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արթավ. Պէշիկ Ի. Հիսար Պոյաճ. Եէնիք. Թաքդ. Պէշիկ. Մէկդդ. Եէնիմ.
2 30 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արթավ. Պէշիկ Ի. Հիսար Միրկեան Եէնիք. Թաքդ. Պէշիկ. Մէկդդ. Եէնիմ.
3 — Գալաթա. Խանա. Պէշիկ. Գուգլ. Օրթ. Պէյլ. Զէնկիզ. Արթավ. Գանա. Ա. Հ. Ի. Հիսար Գանլդէճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշդաշ. Պէյլ. Թաքդ. Պէշիկ. Մէկդդ. Եէնիմ.
3 30 Խանա. Գուգլ. Պէյլ. Զէնկ. Վանք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպդ. Բաշդաշ. Պէշիկ.
4 — Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արթավ. Պէշիկ Ի. Հիսար Պոյաճ. Աթէնա. Եէնիք. Թաքդ. Պէշիկ. Մէկդդ. Եէնիմ.
5 15 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արթավ. Պէշիկ Ի. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թաքդ. Պէշիկ. Մէկդդ. Եէնիմ. Ի. Ա. Պավաղ
6 15 Գալաթա. Խանա. Պէշիկ. Գուգլ. Օրթաք. Արթավ. Ի. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյլդաշ Թաքդ. Պէշ. Մէկդդ. Եէնիմ.
7 15 Պէշիկ. Խանա. Գուգլգանէճ Օրթաք. Պէյլիք. Զէնկիզ. Արթավ. Գանա. Ա. Հ. Ի. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թաքդ. Պէյլդաշ. Մէկդդ. Եէնիմ.
8 30 Պէշիկթաշ Օրթ. Արթավա. Պէշիկ Ի. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թաքդ. Մէկդդ. Պէյլդ.
10 5 Գալաթ. Գուգլ. Պէյլէր. Զէնկ. Վանք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլդէճ. Զուպդ. Բաշդաշ. Պէյլդ. Թաք. Մէկ. Ի. Հ. Ա. Գալաթա.
10 15 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արթավ. Պէշիկ Ի. Հիսար Միրկ. Աթէնա. Եէնիք. Թաքդաշ. Պէյլ. Մէկդդ. Եէնիմ.
11 — Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արթավ. Պէշիկ Ի. Հիսար Միրկեան Եէնիք. Թաքդ. Պէշիկ. Մէկդդ. Եէնիմ.
11 10 Խանի Գուգլ. Պէյլէր. Զէնկ. Վանք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլդէճ. Զուպդ. Բաշդաշ. Պէյլդ.
11 30 Պէշիկ. Գուգլ. Օրթ. Պէյլէր. Զէնկ. Վանք.
12 — Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արթավ. Պէշիկ